

Mare

'Er wordt met deze kinderen gesold'

Pagina 11

Ontbindende lichamen onderzocht. 'Volgende zomer graaf ik ze op'

Pagina 3

Levend lab met sloten in strijd tegen 'brute bestrijdingsmiddelen'

Pagina 8

Nieuwe 3D-kaart van het heelal dankzij ruimte-telescoop Gaia

Pagina 9

Dit mag niet meer overal

Het laptopverbod rukt op bij colleges

Steeds meer docenten weigeren tijdens colleges te concurreren met Facebook, webshops en zelfs voetbalwedstrijden. Daarom doen ze laptops, tablets en smartphones in de ban.

DOOR VINCENT BONGERS EN MARLEEN VAN WESEL
'Je ziet aan de ogen van studenten wanneer ze switchen van hun aantekeningen naar een winkelsite', zegt hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde Yra van Dijk. 'Dat ze dat tijdens mijn college zonder enige gêne online shoppen en Facebooken, vind ik heftig.'

Toen een collega die in de zaal zat een student daarop aansprak, antwoordde die: 'Ik ben heel goed in multitasken: ik kan luisteren en winkelen tegelijkertijd.'

Van Dijk: 'Het verontrustende is dat ze daar echt van overtuigd zijn, en niet meer weten wat echte concentratie is. Bovendien worden de studenten die

achter hen zitten ook meegezogen. Maar het komt niet in ze op dat het niet hoort. Het is domweg onbeleefd. We moeten ze leren wat de elektronische etiquette behoort te zijn.'

Van Dijk nam een rigoureuze maatregel: voortaan zijn laptops, tablets en smartphones verboden tijdens haar colleges.

Ook bij de faculteit Rechten wordt met een laptopverbod geëxperimenteerd, bij het werkcollege inleiding strafrecht. 'Naast afleiding en effectiviteit speelt er nog iets dat specifiek is voor rechten', zegt docent Bas Leeuw. 'Studenten moeten bij het tentamen snel kunnen zoeken in een wetbundel. Bij veel studenten staan die bundels op hun tablet en laptop. Maar bij een tentamen mag je die niet gebruiken. Dan moet je plots in een fysiek exemplaar op zoek. Die vaardigheid leren ze niet als ze steeds een computer gebruiken.'

Bij psychometrie, dinsdagmiddag

in het Gorlaeus, staat op bijna de helft van de collegebanken een laptop opengekapt. Feestfoto's en plaatjes van ingewikkeld gevlochten kapsels flitsen voorbij op Facebook. Elders wordt druk gechat en gemaïld. Een student kijkt weliswaar op een pagina van de Universiteit Leiden, maar werkt duidelijk aan een opdracht voor een ander vak. De meeste studenten tikken echter braaf mee in Word, of hebben op hun scherm dezelfde matrixen als op de grote schermen voorin de zaal.

'Het hoort bij deze tijd. Ik sta er niet om te juichen, maar ik vind het ook niet heel erg, reageert universitair docent psychologie Marjolein Fokkema achteraf.

'Hoorcolleges zijn bij ons niet verplicht, dus in principe zijn de studenten in de zaal geïnteresseerd. Als docent doe je je best om iets te vertellen waardoor ze hun aandacht erbij houden, maar het is een lastige competitie met internet.'

'Ik heb voor de grap wel eens de lampen uitgedaan tijdens het college', zegt universitair docent Europees recht Armin Cuyvers. 'Toen zag je op heel veel plekken het Facebook-blauw oplichten. Het is een algemene verleiding, maar niet alleen onder studenten. Op congressen gebeurt het ook. Dan is een collega een lezing aan het geven en dan probeer je tegelijkertijd ook mail te lezen en te beantwoorden.'

Je bent je concentratie zo kwijt, weet Cuyvers. 'En er is onderzoek waaruit blijkt dat het tien minuten duurt om de focus terug te krijgen. Als je zes keer in uur wordt afgeleid, ben je het hele uur niet scherp. Daarom moet je studenten uitleggen dat het verstandig is om die apparaten weg te doen.'

Maar hij vraagt zich af of een verbod van deze tijd is. 'En kun je dat handhaven? Dat lijkt me moeilijk.'

> Verder lezen op pagina 6

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij Mare is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Teleurstelling over Miljoenennota

De belangenorganisaties van studenten en universiteiten zijn ontevreden over Prinsjesdag. 'Het lijkt op een feestje waar de student wordt geweigerd.'

Pagina 4

Besloten overleg toch niet in stadhuis

De gemeenteraad heeft een besloten overleg met de rector over de Haagse plannen van de universiteit verplaatst van raadszaal naar Academiegebouw.

Pagina 2 en 5

Politicologie krijgt Haagse bachelor

De afstudeerrichting Internationale Betrekkingen en Organisaties van de bachelor Politieke Wetenschappen verhuist per september 2017 naar Den Haag.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Waakhonden

DOOR VINCENT BONGERS Leidse politici staan te trillen op hun benen. Er is paniek in het stadhuis. Vooral uit het zuiden dreigt gevaar. Want de stad Den Haag wil de universiteit inpikken, is het idee. De raadsleden zien met lede ogen aan hoe de academische enclave achter de duinen maar blijft groeien.

Rector magnificus Carel Stolker moet er aan te pas komen: om de gemoederen te bedaren gaat hij vanavond uitleggen dat de universiteit de stad niet zal verlaten. Hij zal de snotterende raadsleden een zakdoekje en een bemoedigende aai over de bol geven, en met een kwinkslag de plooiën glad proberen te strijken.

Maar wat hij eigenlijk moet doen, is de raad bestraffend toespreken. Want als Den Haag vanwege een eeuwenoud academisch minderwaardigheidscomplex zo gek is om tientallen miljoenen in de universiteit te pompen, dan kun je beter zwijgen en incasseren. Zonder die groengele kapitaalinjecties was de universiteit en dus ook Leiden in de problemen gekomen.

Neem Geesteswetenschappen: die faculteit is weer gezond, dankzij de succesvolle Haagse opleiding International studies. Nog zo'n reddingsboei: het university college, dat in de stad van vrede en recht toch net wat makkelijker elitestudenten trekt dan Leiden.

De gemeenteraad klaagt ondertussen dat bestuurskunde naar Den Haag is verhuisd, en politicologie mogelijk volgt - wat klopt, zie pagina 5. Die studenten worden geen lid van Augustinus, waarschuwde oud-voorzitter Joost Bleijie (CDA) vorige week in *Mare*. Alleen zitten de verenigingen helemaal niet verlegen zitten om nieuwe aanwas: Augustinus hanteerde ook deze El Cid een ledenstop. Dan maar wat minder bestuurskundo's op de sociëteit.

Als de raadsleden zich zo graag druk maken, waarom halen ze dan niet hun kop uit het zand om zich te wijden aan hun fundamentele taak, namelijk: de macht controleren en toezien op transparant en democratisch bestuur?

Want, let op: de bijeenkomst van vanavond vindt, op verzoek van de universiteit, plaats achter gesloten deuren. Alleen dan zou 'men in vrijheid en openheid met elkaar van gedachten kunnen wisselen', rookgordijnde de universiteitswoordvoerder vorige week. Heel begrijpelijk, want democratie gaat natuurlijk volstrekt niet samen met 'openheid' en 'vrijheid'.

Hoe reageerde de raad, die zich vorige maand nog grote zorgen maakte over de 'vershraling van het media-aanbod in Leiden' en klaagde dat 'de waakhondfunctie' in het geding was? Die ging zonder met de ogen te knippen akkoord. En trapte zo de waakhonden gewoon naar buiten.

Hilarische update: op het laatste moment is de bijeenkomst verplaatst van het stadhuis naar het Academiegebouw, omdat de raadszaal volgens het college van burgemeester en wethouders geldt als 'icoon voor openheid'. Het Academiegebouw is kennelijk 'bolwerk der beslotenheid'.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.skloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommmaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-
voorzitter) · Birgül Açıksöz · Joline Cramer ·
drs. Bart Funnekotter · drs. Malou van Hintum ·
mr. Folkert Jansma · Merian Kuipers · Josephine Say ·
Prof. dr. Nico Schrijver · Marieke Vinkenog ·
Dr. Hans Vollaard · Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m
juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd
krijgen door €35 over te maken op IBAN
NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden
(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en
vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres
te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten
betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het
studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending
van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende
nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag
16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Daarom

**Ik studeer Russische Studies. Dit simpele feit roept door-
gaans veel vragen bij mensen op, meestal samengevat in
een onthutst 'wáárom?'**

Toen ik me twee jaar geleden inschreef voor de studie wist ik zelf eigenlijk ook niet precies waarom. Ik studeerde al geschiedenis – iedereen maakt fouten – en was wanhopig op zoek naar iets wat meer diepgang en uitdaging bood. Omdat ik anders dan anderen wilde zijn, werd dat Russisch. Het land was altijd in het nieuws, had iets mysterieus en bovendien speelde ik bij *Age of Empires III* altijd met de Russen, dus in feite was de keuze volstrekt logisch.

Toch bleven mensen er altijd vanuit gaan dat ik al mijn hele leven gefascineerd was door het land, of communistische vlaggen boven mijn bed had hangen. Allebei niet waar, maar een goed antwoord op de waaromvraag moest ik ze schuldig blijven. Tot nu.

De afgelopen maanden is het me namelijk langzaam duidelijk geworden 'wáárom'. Met het leren van de taal heb ik me in een geheel nieuwe cultuur verdiept. Kennis van de historie van het land en gesprekken met Russen hebben me hun denkwijze bij internationale conflicten leren begrijpen. Mensen in Moskou en Sint-Petersburg kunnen vaak perfect beargumenteren waarom de Krim bij hun land zou moeten horen. Zelfs de meest apolitiek ogende loodgieter kan aan de keukentafel plotseling aan een uitgebreid betoog over de geschiedenis van het schiereiland beginnen.

De waarde van een talenstudie zit hem ook in kleine dingen. Ik heb bands leren kennen (zoals *Браво*, oftewel: Bravo) waarvan ik inmiddels het hele oeuvre ken. Ik heb toegang gekregen tot de wonderlijke wereld van het Russische Youtube-commentaar, waar een kattenfilmpje in vijftien woorden becommentarieerd wordt met een belediging aan Oekraïne en een citaat van Dostojevski.

Daarbovenop woonde ik in een jaar tijd een maand in Minsk, studeerde ik een semester in Sint-Petersburg en

liep ik een paar maanden stage in Kiev. Ik heb in deze steden allerlei interessante mensen ontmoet, vriendschappen gesloten en plaatsen bezocht waar ik voor mijn studie nog nooit van gehoord had. Ik heb geleerd me volledig over te geven aan de bureaucratie die in oud-Sovjetstaten nog altijd heilig is. Bij het betreden van mijn studentenflat in Wit-Rusland moest ik stevast mijn pasje aan de portiers laten zien, ook toen ik er al drie weken woonde en ze me van gezicht kenden. Of ik nou terugkwam van een rondje hardlopen of met zware boodschappentassen sjouwde, ik kon altijd rekenen op een dreigend 'documenten!' wanneer ik de hal binnenliep. Dat ik in de tropische hitte onder in mijn tassen op zoek moest naar het juiste pasje met het juiste stempel interesseerde ze niet, het systeem staat nog altijd boven de mens.

Het afgelopen jaar heb ik meer gezien en gedaan dan de twintig jaren daarvoor bij elkaar, allemaal dankzij de beslissing om Russisch te gaan studeren. Een vreemde taal geeft toegang tot een nieuwe wereld. Het eerste jaar is het even doorbijten boven de woordenlijsten en de droge grammatica, maar het eindeloze stampwerk betaalt zich je hele leven terug. Achter de naamvallen en werkwoordsvormen gaan ontmoetingen en nieuwe inzichten schuil. Zo leerde ik in Sint-Petersburg over alle bizarre manieren waarop je er om het leven kunt komen: je kunt aangevallen worden door een roedel straathonden, onthoofd worden door een ijspegel of verdwijnen in de diepte onder een loszittende rioolput.

Den Haag probeert scholieren er zoveel mogelijk van te weerhouden om een taal te gaan studeren. Ik zou het twijfelaars juist willen aanraden om zich helemaal in een taal en cultuur te werpen waar ze niets vanaf weten. Durf wat risico te nemen, juristen en economen zijn er immers al genoeg.

MARIT DE ROIJ is student Russische Studies

Column

Ontbinding blootgelegd

Archeologie van opgegraven lichamen

De Leidse archeoloog Hayley Mickleburgh onderzoekt op zogeheten *bodyfarms* de ontbinding van stoffelijke overschotten. 'Ik kan me voorstellen dat het voor anderen griezelig voelt.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Er liggen zo'n honderd tot honderdvijftig stoffelijk overschotten. Daar loop ik langs. De mijne liggen namelijk enkele tientallen meters verderop, beschut onder een boom bij het hek. Daar was het enige stukje grond dat geschikt is om met de hand grafkuiten te graven.'

Archeoloog Hayley Mickleburgh doet regelmatig onderzoek op een *bodyfarm* in Central Texas. 'Dat is een openluchtonderzoeksfaciliteit, voornamelijk voor forensisch onderzoek. Ik ben de enige archeoloog die er werkt. Stoffelijk overschotten van mensen, en soms ook dieren, worden daar buiten geplaatst. Vervolgens wordt de manier van ontbinding bestudeerd.'

Meestal is ze alleen op het terrein. 'Soms ook 's ochtends heel vroeg, of 's avonds als het al donker wordt, omdat ik nog iets moet afmaken. Dan kan ik me wel voorstellen dat het voor anderen griezelig voelt, maar ik vind het best een mooie omgeving. Veel vogels, planten en bloemen.'

De vroege fase van ontbinding is vooral interessant voor moordonderzoeken, zoals ook is te zien in tv-series als *Bones*. Mickleburgh houdt zich vooral bezig met de latere fase. 'Met skeletten dus. Als we beter weten hoe die zich gedragen, kunnen we onze onderzoeksmethodes verbeteren.'

Mickleburgh doet postdoctoraal onderzoek aan de Universiteit Leiden, in het kader van het NEXUS 1492-project. 'Met een grote groep

Forensisch antropologen uit de tv-serie *Bones*.

wetenschappers onderzoeken we wat er met de inheemse bevolking van het Caraïbisch gebied gebeurde, toen de Europeanen daar binnenkamen. Ik onderzoek hoe de omgang met de doden veranderde.'

Daarvoor heeft ze in Texas vijf lichamen toegewezen gekregen, waarmee haar onderzoek in het voorjaar van 2015 van start ging. 'Twee ervan liggen daar momenteel nog begraven. De ontbinding gaat in het klimaat van Texas heel snel. Volgende zomer ga ik ze opgraven. De andere drie heb ik al bestudeerd. De skeletten zijn inmiddels opgenomen in referentiecollecties. In tegenstelling tot bij skeletten uit archeologische opgravingen, weten we van deze drie precies de leeftijd, het

geslacht en eventuele ziektes. Daardoor kunnen we onze onderzoeksmethodes controleren, en studenten onderwijs geven over skeletten.'

Er zijn natuurlijk wel verschillen tussen de stoffelijk overschotten van Mickleburgh en skeletten die al sinds de vijftiende eeuw begraven zijn; en ook tussen het klimaat in Texas en in de Caraïben. 'Sommige processen komen in beide klimaten wel overeen, maar we zijn inderdaad aangewezen op de onderzoeksfaciliteiten die er zijn. De *bodyfarm* in Central Texas is de grootste ter wereld, qua oppervlak en momenteel ook qua aantal donaties. In de Verenigde Staten zijn er nog zes, ook eentje in South Texas, en recent is de eerste buiten de VS gestart in

Australië. Door gegevens uit Texas te vergelijken met bijvoorbeeld Tennessee, waar de oudste is, in Knoxville, kunnen we onderzoeken of de volgorde waarin een skelet uiteenvalt altijd hetzelfde is.'

Donoren stellen hun lichaam heel specifiek ter beschikking aan de *bodyfarm*. 'Ze weten dat hun lichaam niet op een snijzaal terecht komt. Ze ontvangen allerlei informatie, en kunnen aangeven dat ze voor bepaalde doeleinden wel of niet doneren. Op de *bodyfarm* wordt bijvoorbeeld ook onderzoek gedaan naar de schade die gieren kunnen aanbrengen aan lichamen en skeletten. Sommige mensen willen heel specifiek dat hun lichaam door gieren opgegeten wordt.'

Verkeerde vragen

Frank Pieke schreef *China, een gids voor de 21e eeuw*. In Nederland hebben we een vervormd beeld van China. Dat moet anders, vindt de hoogleraar Modern China Studies. 'We lopen veel te veel met het vingertje te zwaaien.'

We stellen de verkeerde vragen, schrijft u. Welke dan?

'Wanneer valt de Communistische Partij? Of: Waarom lost China het milieuprobleem niet op? Vragen waar je niet verder mee komt, die een beeld van China veronderstellen dat in strijd is met de werkelijkheid.'

Wat is er mis met ons beeld?

'We bekijken China altijd met het idee dat het een communistische dictatuur is waar mensenrechtenschendingen op grote schaal aan de orde van de dag zijn. Het is een verkeerd systeem dat moet vallen: dat is een verhaal dat in Nederland en in andere westerse landen – maar met name in Nederland – sinds jaar en dag verteld wordt. Een communistisch systeem zou niet mogen bestaan.'

'Kijk bijvoorbeeld naar de Tibetanen: het kan best zo zijn dat boeddhistische monniken onderdrukt worden en zelfmoord plegen door zichzelf in brand te steken. Het is er allemaal en het is ook heel erg verkeerd, maar dat betekent niet dat het politieke systeem ook fundamenteel verrot is.'

Wat is een correcter beeld?

'Het politieke systeem en de maatschappij zijn veel vrijer, opener en complexer dan in Nederland wordt gedacht. Chinezen hebben veel persoonlijke vrijheden: ze mogen zelf bepalen waar ze wonen en werken.'

'Maar ze hebben ook andere vrijheden: ze zijn vrij om rechtszaken aan te spannen, ook tegen lokale overheden als het moet. Er zijn ook "geleide" democratische processen, die wel degelijk belangrijk zijn in de besluitvorming.'

'Maar wat ik ook zeg in het boek is dat het huidige bestuur van de nieuwe partijleider Xi Jinping daar wel haaks op staat.'

Op welke manier?

'Het oppakken van advocaten en het aan banden leggen van de pers. Het steeds meer inzetten op cybercensuur. Steeds meer kaders voor academici. Dat zijn gevaarlijke dingen. Aan de andere kant gaat dit wel over kleine groepen mensen en zijn de wezenlijke structuren nu nog niet aangetast.'

Wat moet er veranderen?

'We lopen veel te veel met het vingertje te zwaaien. En het heeft geen zin, want er wordt toch niet naar geluisterd.'

'Je kunt beter samen met China werken aan dingen die wij belangrijk vinden. Er zijn daar zoveel ngo's, organisaties, groeperingen, vrijwilligers en instellingen, maar die moet je wel goed uitzoeken. En dan gezamenlijk een agenda definiëren die voor China mogelijk is.' **AK**

Frank Pieke, *China, een gids voor de 21e eeuw*. Amsterdam University Press, € 24,95

Frutti di Mare

Ophouden tot je uit elkaar spat

DOOR MONICA PRELLER 'Het presenteer-geweer is een automatisch machinegeweer en weegt zo'n vijf kilo. Je moet het twintig minuten vasthouden, dat is behoorlijk zwaar. Zeker als je daarvoor al drie uur moet staan', vertelt Willem Vos (20, rechten). Samen met verenigingsgenoten van het Haagsch Studenten Schutters Korps (HSSK) loopt (in militaire taal: *exerceert*) hij mee in de optocht van Prinsjesdag.

Vorbereiding is onontbeerlijk, zegt

Vos. 'Zaterdag traiden we samen met andere studentenweerbareheden. Veel oefeningen kenden we al. We doen erg ons best om geen fouten te maken. Je merkt dan wel dat wij wat serieuzer zijn.'

Serius, dat zijn de leden van het HSSK zeker. Tijdens de mars wordt er op- noch omgekeken. En gezwegen, in tegenstelling tot de andere manschappen die hun passen kracht bij zetten door de maat ('EENI-TWEEI-DRIE!') of de pas ('LINKS! RECHTS!') mee te brullen. En

terwijl even later, tijdens de Troonrede, onder het burgervolk achter de dranghekken boterkoek of Napoleonsnoepjes rondgaan, houden de weerbaarheden de wacht op het Binnenhof. 'We moesten twee uur stilstaan', zegt Daniel Hoekstra (21, geschiedenis) nadien. 'Maar gek genoeg voelt het niet zo lang. Je raakt door het wachten een beetje je besef voor tijd kwijt. Ik probeerde te focussen door liedjes waarvan ik de tekst niet helemaal wist in mijn hoofd te herhalen. Dat waren onder andere *Verdranken vlinder* en *Vrijgezel* van Boudewijn de Groot. De exercitie was niet zo zwaar als de Nijmeegse Vierdaagse, maar het kwam wel in de buurt.'

Als na de koninklijke toespraak de manschappen weer naar buiten komen, is het vaderlandslievende publiek iets uitgedund. Het donkergroen van HSSK valt niet bijzonder op tussen de andere uniformen, op de oranje revers en de pluimen op de petten van de voorste lopers na. Erik Lammerts van Bueren (20, geneeskunde): 'De uniformen kostten 1500 euro en hebben we in bruikleen van Defensie. Het dragen van zo'n pak is niet niks. Ik voelde me trots.' Vos: 'Je bent niet zomaar een individu, maar een deel van een groter geheel. Dat is best wel iets moois.' Hoekstra: 'Het is ook bijzonder dat mensen ineens meer vertrouwen in je hebben en naar je luisteren omdat je een uniform draagt.'

Enig nationalisme is de leden van HSSK niet vreemd. Vos: 'Ik vind het belangrijk om iets bij te dragen aan de maatschappij. Ik wil later bij de overheid werken, en niet bij een bank, waar ik misschien meer verdien. Op die manier kan ik mijn steentje bijdragen aan de welvaart in Nederland.'

Hoekstra: 'Prinsjesdag is eigenlijk een ongelofelijk nationalistisch feest, en heeft niet per se nut. Maar het is denk ik ook goed dat er een dag is waarop je je als land een eenheid voelt.'

Betreden van het Binnenhof is niet voor iedereen weggelegd. Maarten Wijnja (20, werktuigbouwkunde in Delft): 'Sommige militairen moesten de wacht houden bij een tribune, of halverwege de route van het Malieveld naar het Binnenhof. Maar wij mochten als studentenweerbaarheid gewoon naar binnen. Dat is toch gaaf? Niet iedereen kan het trouwens aan, dat lange stilstaan. Ik zag vier mensen onderuit gaan. Dan komen er regelofficieren om die persoon af te voeren. Ze zijn er trouwens ook voor als er een meeuw op je schouder poept. Dan komen zij het eraf vegen.'

En wat doen de leden van HSSK als de nood hoog is? Wijnja: 'Ophouden, ophouden, ophouden, tot je uit elkaar spat.' Lammerts van Bueren: 'Het ophouden is balen. Al zeggen sommige veteranen: je plast maar in je broek.'

'Wij mochten gewoon het Binnenhof op. Dat is toch gaaf?'

Nieuws

Studieruimte SSR

SSR heeft sinds deze week een eigen studieruimte. 'Zeker voor mensen die nog thuis wonen is het handig', zegt voorzitter Maaïke Lommerse. 'Die kunnen hier na hun college al terecht, als ze 's avonds nog een commissievergadering hebben.' Het idee ontstond door een conferentie van de Landelijke Kamer van Verenigingen dit voorjaar. 'Daar werd nog eens genoemd dat studenten tegenwoordig in steeds minder tijd moeten afstuderen. We waren al bezig met studieworkshops, maar toen we ons pand gingen opruimen, besloten we deze ruimte in te richten als studieruimte.'

Het gaat om de zogeheten 'Dagruimte', helemaal bovenin het pand, die al gebruikt werd voor vergaderingen. Die kunnen daar 's avonds nog steeds plaatsvinden. Toen het LUF onlangs ging verhuizen, konden de verenigingen daar meubels ophalen. Daar hebben we bureaus, stoelen en ook verlengsnoeren vandaan', vertelt Lommerse. 'Er komen nog twee monitoren. Verder kun je er schrijfmateriaal vinden en thee.'

Afvallbijdrage

De bijdrage van dertig euro die Leidnaren moeten betalen voor het laten afvoeren van grofvuil, verdwijnt mogelijk weer in december. Dat meldt het *Leidsch Dagblad*. De zogenaamde kraakbelasting werd op 1 februari dit jaar pas ingevoerd. Voorheen werden de kosten verdeeld over alle inwoners, via de afvalstoffenheffing. Zelf wegbrengen bleef overigens gratis. Steeds meer gemeenteraadsleden horen sindsdien klachten over zwerfvuil. Vooralsnog verandert er niets, bleek in de vergadering van de gemeenteraadscommissie Leefbaarheid en Bereikbaarheid. In een reactie op de klachten zei wethouder Paul Laudy over het tarief 'dat de gemeenteraad daartoe besloten heeft, dus daar werken we mee.' Wel wees hij erop dat er afgesproken is om in december de effecten over wat langere termijn te bespreken.

Heineken-awards

De Leidse onderzoekers Karwan Fatah-Black en Mariëtte Boon hebben allebei een Heineken Young Scientists Award gewonnen voor hun onderzoek. Dat is een prijs van tienduizend euro, die wordt uitgereikt aan jonge, Nederlandse onderzoekers. Boon werkt bij het Leids Universitair Medisch Centrum, en doet onderzoek naar bruin vet, een bijzonder soort weefsel dat helpt bij het op temperatuur houden van het lichaam. Het is dus vet dat je helpt afvallen. Historicus Fatah-Black kreeg zijn onderscheiding voor trans-Atlantische handel in de Gouden Eeuw. VU-Bioloog Wouter Halfwerk kreeg ook een prijs voor zijn onderzoek naar dierencommunicatie, dat hij deels in Leiden uitvoerde. Er bestaat ook een 'echte' Heinekenprijs van tweehonderdduizend dollar. Die gaat naar topwetenschappers van over de hele wereld, en dus meestal niet naar Nederlanders.

Prinsjesboekenprijs

Universitair docent Rechten Bastiaan Rijkema heeft met zijn boek *Weerbare democratie – de grenzen van democratische tolerantie* de Prinsjesboekenprijs gewonnen. De prijs voor het beste politieke boek werd uitgereikt op Prinsjesfestival. Het winnende boek is de handelseditie van Rijkema's proefschrift. De jury sprak van een 'zeer leesbaar proefschrift', met heldere argumenten, zonder dat er sprake was van oppervlakkigheid of simplisme.

LUMC-patiënt loopt weg

Een patiënt met infuus was afgelopen vrijdagmiddag enige tijd verdwenen uit het Leids Universitair Medisch Centrum. Onder vermelding van '#vermissing' twitterde de politie: 'man, 34 jr, blank, grijze slobber, zw shirt, loopt met infuus'. Ook via Burgernet werden mensen aangespoord om uit te kijken naar de man. Nog diezelfde middag was de man weer terecht. Bij de afdeling persvoorlichting van de politie was niet bekend of de oproepjes daarbij geholpen hebben.

Minder geld naar studenten

Miljoenennota is een 'gemiste kans', aldus universiteiten

De grote lijnen uit de Miljoenennota: de Nederlandse overheid geeft dit jaar 261,9 miljard euro uit, en volgend jaar nog ietsje meer: 264,4 miljard. Er gaat meer geld naar defensie, politie en langdurige zorg. Vrijwel iedereen gaat er in koopkracht op vooruit, volgens de berekeningen.

DOOR BART BRAUN Studenten met een bijbaantje kunnen profiteren van een hoger minimumjeugdloon voor 18- tot 20-jarigen.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dat het onderwijs van die studenten betaalt, krijgt juist minder te besteden. Het gaat vooral minder geld uitgeven aan studiefinanciering. Dat was ook de bedoeling; daar was het leenstelsel voor ingevoerd. Dat geld zou vrijkomen voor hun onderwijs, maar volgend jaar gebeurt dat in elk geval nog niet. Zowel het hbo als het wetenschappelijk onderwijs moeten het zelfs met ietsje minder – tien à twintig miljoen – doen dan dit jaar. Dat heeft deels te maken met een verwachte daling in het aantal studenten: de uitgaven per student stijgen juist.

Het ministerie trekt ook 200 miljoen euro uit voor 'politieke prioriteiten'. De grootste post daarbij zijn betere arbeidsomstandigheden voor docenten, 55 miljoen daarvan zijn voor 'het bevorderen van gelijke kansen', waarvan 25 miljoen nog niet zijn geoordeeld. Op de post 'onderzoek en wetenschappen' is volgend jaar 75 miljoen minder te besteden dan in de 1025 miljoen van 2016.

Kortom: de overheid deelt cadeautjes uit, maar niet aan ons. De Miljoenennota wijst erop dat onderwijs en wetenschap zijn ontzien bij de eerdere bezuinigingen. 'Investerin-

Studenten demonstreren in 2014 tegen de afschaffing van de studiefinanciering. Foto Taco van der Eb

gen in onderwijs zijn ook in tijden van budgettaire krapte belangrijk. Ondanks dat het kabinet in uitgaven heeft moeten snijden, is dit gelukt.'

Extra geld voor onderzoek moet van het bedrijfsleven komen. Staan die te trappelen, dan? 'De internationaal achterblijvende private investeringen in research & development blijven hierbij een aandachtspunt voor de toekomst van Nederland.'

De belangenorganisaties van studenten en universiteiten zijn dan ook teleurgesteld. 'Elke inko-

mensgroep wordt gecompenseerd, behalve studenten', aldus het Interstedelijk Studenten Overleg in een persbericht. 'Het lijkt op een feestje waar de student aan de deur wordt geweigerd.'

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) vreest dat het leenstelsel de toegankelijkheid van het hoger onderwijs bedreigt. 'De rijksbegroting was een kans voor de minister om de onwenselijke effecten van het leenstelsel te herstellen, maar dat is niet gebeurd. De tweedeling in het on-

derwijs wordt zodoende nog groter', aldus de organisatie.

Universiteitskoepel VSNU sprak van een 'gemiste kans' om fors te investeren in onderwijs en onderzoek. 'Juist nu het kabinet overal extraatjes uitdeelt, verdienen onderwijs en onderzoek meer aandacht', meent hun voorzitter Karl Dittrich. De VSNU wijst er in haar persbericht ook op dat universiteiten nu hun eigen geld investeren in onderwijsverbetering, terwijl ze daar leenstelselgeld voor zouden krijgen.

Student met beperking geeft zesje

Studenten met een beperking zijn maar matig tevreden over de begeleiding op de universiteit.

Dat blijkt uit onderzoek van het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (CHOI).

Universiteiten scoren bij studenten met een beperking gemiddeld niet hoger dan een zesje voor faciliteiten en hulpverlening. Docenten krijgen een iets hogere score voor hun begripvolle houding.

De Universiteit Leiden stijgt twee plaatsen: van de tiende naar de achtste plek. Studentdecaan Marcel

Melchers zegt dat de cijfers worden meegenomen bij de beleidsvoering, maar heeft wel een paar kanttekeningen bij het rapport.

'Je ziet duidelijk dat kleinere instellingen hoger scoren. Wageringen staat bijvoorbeeld al jaren bovenaan. Het helpt als de universiteiten kleinschaliger zijn. Daar is bij de cijfers geen rekening gehouden'. De hbo-instellingen zijn in het rapport wel ingedeeld op grootte, en daaruit blijkt dat kleinere scholen gemiddeld een hogere waardering krijgen. 'Bij kleinere opleidingen zal je zien dat de tevredenheid hoger is.'

Een andere kanttekening: de term functiebeperking kan veel betekenen. In het rapport is de helft van de respondenten dyslectisch (52 en 41 procent respectievelijk op hbo en universiteit). Concentratieproblemen komen op de tweede plek (24 en 28 procent), gevolgd door vermoeidheid (17 en 22), psychische aandoeningen (17 en 25), en ADHD (17 en 16 procent). Studenten met een motorische stoornis of slechthorenden horen bij de kleinste groep (4 en 2 procent).

'Dat schets ook weer een ander beeld dan we hier hebben', zegt

Melchers. 'In Leiden is een kwart van de studenten met een beperking dyslectisch. Een ander kwart heeft een motorische beperking, of is slechtziend- of slechthorend.' De rest valt onder de noemer 'psychische problemen': 'ADHD, autisme, maar ook depressies en angsten.'

Melchers benadrukt dat het meeste werk door de opleidingen zelf gedaan wordt.

'Wij geven advies en informatie. Maar de mensen van de opleiding doen uiteindelijk de meeste begeleiding en hebben het meeste contact met de student'. **AK**

Minister: geen grens aan Engels

Onderwijsminister Jet Bussemaker ziet vooralsnog niets in een grens voor het aantal Engelstalige bachelor- en masteropleidingen.

Dat laat ze weten in antwoorden op Kamervragen van SP-Kamerlid Jasper van Dijk.

Wel laat Bussemaker de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) momenteel een verkenning uitvoeren naar

'de omvang van en de motieven voor Engelstaligheid in het hoger onderwijs.'

De resultaten zullen uiteindelijk bijdragen aan 'een evenwichtige gedragslijn'.

Van Dijk maakt zich zorgen over de toename van opleidingen die in het Engels worden aangeboden. Volgens Bussemaker is die toename in recente jaren slechts 'zeer gering'. Het percentage universitaire ba-

cheloropleidingen in het Engels is sinds 2013 gestegen van 24 naar 26 procent en het masterpercentage is gelijk gebleven: tachtig procent.

De minister verwijst bovendien naar de internationale arbeidsmarkt en aantrekkelijkheid van het Nederlandse hoger onderwijs voor internationale studenten, maar benadrukt dat de onderwijskwaliteit er niet onder mag lijden. Ook moeten instellingen transparant zijn over

hun taalbeleid en de motieven daarvoor, want daarover is Bussemaker nog het stelligst: 'Ik accepteer niet dat universiteiten puur en alleen uit commerciële overwegingen onderwijs in het Engels geven.'

Voor ze stappen verbindt aan deze 'aandachtspunten', wacht ze echter het eindrapport van de KNAW af, dat in het voorjaar van 2017 moet verschijnen. Dit najaar verwacht ze al een tussenrapportage. **MVV**

Politicologie deels naar Den Haag

Bachelor Internationale Betrekkingen en Organisaties verhuist en wordt Engelstalig

De afstudeerrichting Internationale Betrekkingen en Organisaties (IBO) van de bachelor Politieke Wetenschappen verhuist per september 2017 naar Den Haag, en zal daar in het Engels worden aangeboden.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN De Leidse opleiding IBO in zijn huidige vorm verdwijnt per 2018 en wordt dan vervangen door een alternatief programma.

In Den Haag wordt IBO omgedoopt tot IRO (International relations and organizations), vanwege het Engelstalige karakter, zo mailt opleidingsdirecteur Niels van Willigen aan *Mare*.

Alle vakken zullen in het Engels worden gegeven. De faculteit hoopt op deze manier meer studenten aan te trekken: 'Met de verplaatsing van deze track naar Den Haag krijgen studenten de kans om in de internationale stad van vrede en recht te studeren en een opleiding te

volgen in de nabijheid van vele internationale organisaties,' staat in de aanvraag voor verplaatsing, gestuurd aan de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO).

Het studiejaar 2017-2018 is nog een 'overgangsjaar', waarin zowel IBO in Leiden als IRO in Den Haag worden aangeboden, zegt Van Willigen. Daarna krijgt Leiden wel een alternatief programma dat te maken heeft met internationale betrekkingen. Hoe dat eruit gaat zien, is nog niet bekend. Het bestuur gaat het komende jaar bekijken hoe dit programma ingevuld moet worden.

Het nieuws van de verplaatsing valt samen met een discussie die momenteel gevoerd wordt tussen de gemeenteraad van Leiden en de universiteit. Verschillende gemeenteraadsleden hebben bezorgdheid geuit over de snelle groei van de Haagse campus, nadat de opleiding bestuurskunde een paar jaar geleden vertrok in zuidelijke richting. Ze vrezen een leegloop van Leiden, en eisen meer openbaarheid over de plannen van de universiteit.

Besloten overleg gemeenteraad en rector verplaatst

Het besloten overleg met de Leidse gemeenteraad over de Haagse plannen van de universiteit vindt toch niet plaats in de raadszaal van het stadhuis. Rector magnificus Carel Stolker ontvangt de raadsleden en burgemeester Lenferink vandaag in het Academiegebouw.

Vanwaar die plotse verandering? 'De universiteit nodigt uit, maar uit praktisch oogpunt werd als plaats van ontmoeting gekozen voor de raadszaal in het stadhuis', legt Annelies Witz, woordvoerder van wethouder Robert Strijk, uit. 'Het is handiger voor twee leden van het college van bestuur om naar het stadhuis te gaan dan dat alle gemeenteraadsleden naar de universiteit moeten komen. Er is verder niet echt over nagedacht. Het was gewoon handig, was het idee.'

Naderhand bleek het toch niet zo praktisch. 'Er kwamen verzoeken van de media binnen die bij

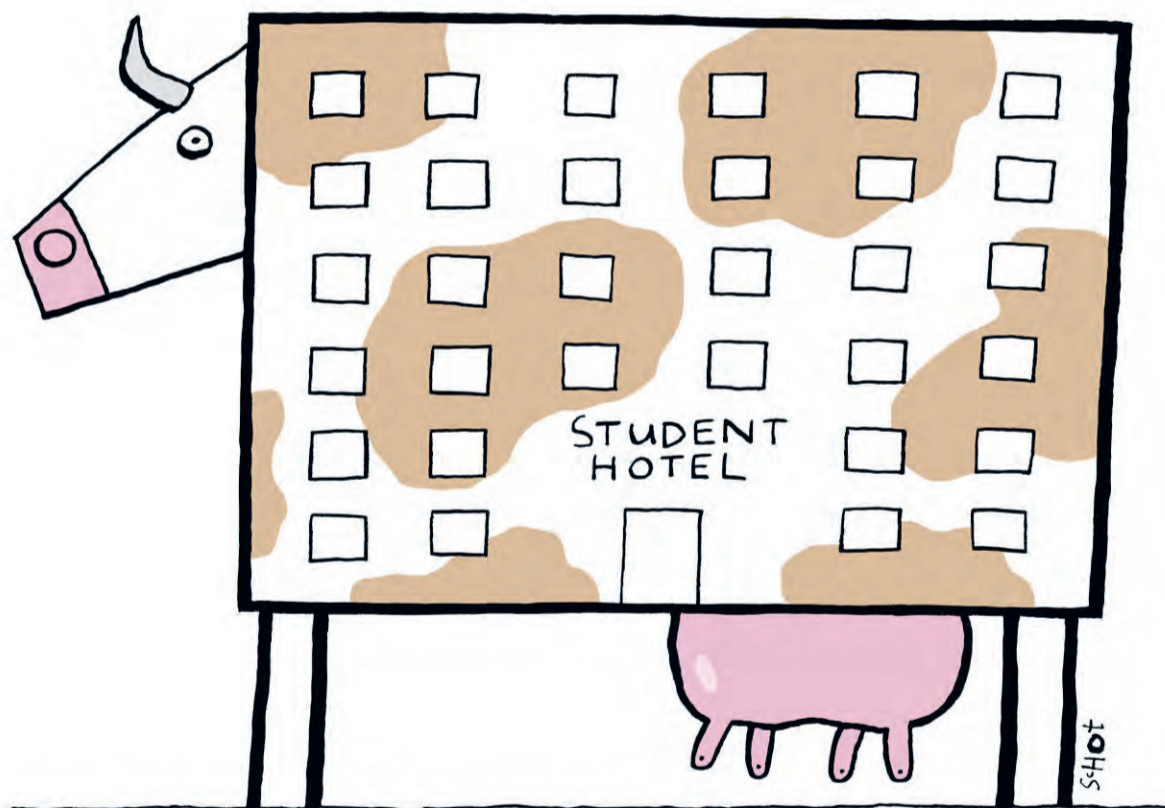
het gesprek wilden zijn. En in principe zijn bijeenkomsten in de raadszaal bijna altijd openbaar. Wethouder Strijk noemde het bij de persbriefing van de week een "icoon voor openheid." Dus om daar een besloten vergadering te houden, was toch niet zo'n goed idee. We hebben dan ook de universiteit gevraagd of verplaatsen een mogelijkheid was. En dat kon.'

Het was geen poging van het college van burgemeester & wethouders om duidelijk te maken dat deze bijeenkomst eigenlijk in het openbaar moet plaatsvinden, benadrukt Witz.

De bijeenkomst vindt om zes uur plaats in het Academiegebouw, zonder pers. Witz: 'De aanwezigheid van de media hebben invloed op een gesprek. Je kiest in bepaalde gevallen toch net iets andere woorden.' **VB**

> Zie ook pagina 2

Studentenhotel vraagt 1100 euro per maand

Studentenvakbond LSVb wil dat studentenhotels gedwongen worden zich aan het huurrecht te houden. Nu betalen studenten hoge huren maar daar staat geen rechtsbescherming tegenover.

'Het is gewoon uitbuiting van studenten, en daar moet een einde aan komen,' zegt LSVb-voorzitter Jarmo Berkhout. 'De keten The Student Hotel is de grootste, maar er zijn meer van dit soort bedrijven. Ze bieden kamers aan voor maximaal tien maanden, maar ze vallen onder regels voor hotelkamerverhuur.'

Studentenhuisvesters als Duwo en particuliere verhuurders moeten zich aan het puntensysteem houden. Deze hotels niet. De bedragen die zij vragen zijn dan ook enorm hoog. En ze verstoren de markt, het is valse concurrentie. Als je daar een kamer

hebt, geniet je bovendien geen huurbescherming, want de hotels vallen niet onder het huurrecht. Dat is gewoon een aanfluiting.'

Er zijn vestigingen van The Student Hotel, een bedrijf dat in 2008 is opgericht, in Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen en Rotterdam. Ze bieden meer dan 2400 kamers aan. Er zijn plannen voor vestigingen in Maastricht, Enschede en Eindhoven.

Een blik op de prijzen van de Haagse vestiging leert dat voor de periode februari 2017 tot juni 2017 de goedkoopste beschikbare kamer 720 euro per maand kost. Deze kamer is zestien vierkante meter. Voor een suite met de oppervlakte van 22 vierkante meter betaal je bijna duizend euro.

Volgens de LSVb lopen de huren in bepaalde gevallen zelfs op tot 1100

euro. 'Als we dit toestaan dan is het hek van de dam. Niet alleen vanwege de hoge prijzen en het ontbreken van huurbescherming. Het zorgt er ook voor dat er mogelijk een rem komt op de bouw van nieuwe kamers. En daar is al een tekort aan, wat studenten juist naar de Student Hotels drijft. In Groningen telt het Student Hotel mee in het studentenkameraanbod. In Amsterdam gelukkig niet.'

'Er moeten dan ook gemeentelijke en landelijke regels komen die misbruik tegen gaan en de rechten van huurders garanderen.'

CDA en de PvdA hebben inmiddels Kamervragen gesteld aan minister Blok van Wonen over de studentenhotels.

The Student Hotel was bij ter perse gaan van deze *Mare* niet bereikbaar voor commentaar. **VB**

Leenstelsel houdt studenten thuis

De afschaffing van de basisbeurs heeft ertoe geleid dat meer studenten bij hun ouders blijven wonen.

Dat stelt Kences, de koepel van studentenhuysvesters waar de Leidse Duwo ook bij hoort, eind vorige week in een rapport. Daarvoor combineerde de organisatie gegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs, het Centraal Bureau voor de Statistiek, het ministerie van Onderwijs en een enquête onder meer dan veertigduizend studenten.

Op de gehele studentenpopulatie is het verschil nog verwaarloosbaar: vorig collegejaar woonde 48 procent van de studenten thuis, één procent meer dan het jaar ervoor. Als je naar de studenten kijkt die in 2015-2016 aan een nieuwe opleiding begonnen, wordt 't al een ander verhaal: dertig procent ging op kamers, tegenover 37 het jaar ervoor.

Van de startende bachelor-studenten van onder de twintig ging er nog maar één op de acht op kamers. In Leiden en Den Haag overigens vaker: respectievelijk 38 en 40 procent. De grootste verandering is te zien in Wageningen, dat het percentage eerstejaars-op-kamers van bijna 90 procent in 2014-2015 het collegejaar erop zag halveren. 'De invoering van het studievoorschot is van grote invloed op het huisvestingsgedrag van de studenten die starten met hun eerste HO-opleiding', concludeert Kences.

Het Interstedelijk Studentenoverleg reageerde geschrokken op het Kences-rapport: 'Het kan niet zo zijn dat een student door financiële redenen afziet van zijn voorkeursstudie. Als je uit Middelburg komt en je vindt dé studie die bij jou past in Groningen, dan mogen kilometers niet de reden zijn om van je voorkeur af te zien.' **BB**

Het Sieboldhuis is gered

Het Sieboldhuis is door het oog van de naald gekropen. Het Leidse Japanmuseum dreigde haar deuren te moeten sluiten wanneer de subsidie van 450.000 euro per jaar per 2018 zou stoppen.

Na succesvol lobbyen van Kamerlid Alexander Pechtold en directrice Kris Schiermeier is het noodlot even afgewend: het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft het museum vanaf 2019 300.000 euro per jaar toegezegd.

Een opluchting voor Schiermeier, al is de strijd nog niet gestreden. Ook met de nieuwe subsidie is er een gat van 150.000 euro, ongeveer een zesde van de hele begroting. 'We kunnen wel openblijven, maar om op hetzelfde niveau verder te gaan moet er meer geld bijkomen.' Ze roept 'bedrijven die een hart hebben voor het Japanmuseum Sieboldhuis' op om sponsor te worden.

De jaarlijkse subsidie van 450.000 was voor tien jaar toegekend door de ministeries van Onderwijs, Buitenlandse Zaken en Economische

Zaken. Omdat dit een eenmalige subsidie was, kan het niet verlengd worden.

Onterecht, want het museum heeft een belangrijke symbolische functie, zegt Schiermeier. 'Het is door de Japanse keizer uitgeroepen als symbool voor de relatie tussen Nederland en Japan. Daarnaast is de oprichting van het museum deels door Japan bekostigd. Het zou geen goede boodschap zijn als het zou worden opgeheven.' Toen bekend werd dat het museum in de problemen kwam door de subsidiestop, kwamen er volgens Schiermeier veel protestbrieven uit Japan bij het ministerie van Buitenlandse Zaken op de mat, waaronder van de burgemeester van Nagasaki. 'Maar toen was het nog steeds nee.'

De doorslag kwam toen Pechtold, die zelf aan de wieg stond van het Sieboldhuis, zich achter het museum schaarde en lobbyde bij het ministerie van OCW. 'Niet alleen Pechtold, maar ook verschillende gemeenteraadsleden hebben geholpen,' zegt Schiermeier. 'Die politieke draagkracht heeft gewerkt.' **AK**

Wat zegt de wetenschap?

'Er is weinig bewijs dat digitale aantekeningen je effectiever laten leren. Er is wel bewijs dat het leren in de weg zit.'

Mare dook in de wetenschappelijke literatuur over laptops in de collegezaal. 'Er is weinig bewijs dat technologie je beter laat leren. Er is wel bewijs dat het leren juist in de weg zit.'

DOOR BART BRAUN Het grote probleem van laptops is dat je er zoveel meer mee kan dan alleen maar aantekeningen maken. Elk college heeft wel een dipje in de spanningsboog, en dan zijn Facebook, Japanse tentakelporno en computerspelletjes slechts één klik verderop.

Je déntk misschien dat je goed kunt multitasken, en dat even een berichtje tussen de aantekeningen door geen kwaad kan. Dat heb je dan vrijwel zeker mis, blijkt uit de diverse studies naar laptopgebruik in de collegezaal.

Gemiddeld scoren de laptoppers slechter dan de schrijfblokkers. Niet veel, maar wel significant, en wel in meerdere studies. Zelfs als jij immuun zou zijn, dan hebben je medestudenten er nog last van. Bij een Canadese studie scoorden de mensen die uitzicht hadden op een scherm met internetvensters gemiddeld een vol punt lager op een toetsje over het college. Optie: verban de laptoppers naar één kant van de collegeruimte.

Nu valt er op die onderzoeken wel het een en ander aan te merken. Zo stammen er nogal wat laptoponderzoeken uit het begin van deze eeuw, toen er speciale laptopklassen werden opgezet om optimaal gebruik te maken van de veelbelovende nieuwe technologie. Daar heb je weinig aan als je hier in Leiden niet in zo'n klas zit. Over het gebruik van tablets valt op dit moment nog maar weinig te zeggen, al lijkt het erop dat studenten met een iPad minder snel wegsurfen dan laptoppers.

Het kan ook zijn dat er een verschil is tussen de studenten die met een laptop of een notitieblok aankomen, en dat dat verschil de lagere cijfers verklaart. Sommige studies zijn gebaseerd op zelfrapportage ('Hoeveel procent van de tijd zit je te Facebooken?'), en anderen op wel erg lage aantallen proefpersonen; de Canadezen hadden er 39. De algehele conclusie is echter dat afleiding mensen afleidt, en dat geloven we eigenlijk wel.

Stel nu, echter, dat we te maken hebben met een bijzondere studentenpopulatie die volkomen ongevoelig is voor de verleidingen van de laptop, en het apparaat alleen maar gebruikt om aantekeningen te maken? Daar is opvallend weinig experimenteel onderzoek naar gedaan.

De beroemdste studie, uit 2014, is van Princeton-psychologe Pam Mueller. Zij liet het lot bepalen welke studenten een laptop of een pen kregen, en vergeleek de verschillen. Wat blijkt? De laptoppers schrijven veel meer op, maar scoren vervolgens slechter op de toetsjes. Vermoedelijk komt dat juist dóordat ze meer opschrijven; ze schrijven ook letterlijk op wat de docent zegt. Met andere woorden: ze gedragen zich als typemachine, in plaats van als een leermachine die bedenkt wat er moet worden opgeschreven.

En als je nu tegen de laptopgebruikers zegt dat ze daar rekening mee moeten houden, en moeten proberen om echt aantekeningen te maken? Dan maken ze nog steeds dezelfde fout. 'Er is weinig bewijs dat digitale aantekeningen je effectiever laten leren. Er is wel bewijs dat het leren in de weg zit', vat Mueller de stand van zaken samen, in een overzichtsartikel dat binnenkort verschijnt in het vakblad *Trends in Neuroscience and Education*.

Dat klopt ook wel, als je naar de onderzoeken kijkt. Die uitkomst sluit ook heel mooi aan bij de nostalgische gevoelens van docenten en andere oude mensen, die menen dat studenten vroeger véél minder afgeleid waren. Als pen en papier goed genoeg waren voor henzelf, dan moeten de snotneuzen van nu het daar ook maar mee doen. Die aansluiting is een beetje té mooi. Hoeveel slechter scoren de computeraars precies? In een studie aan de University of California in Irvine scoorden de studenten met laptops precies gemiddeld, en de mensen met papier ietsje hoger dan gemiddeld. 0,1 standaarddeviatie hoger, om precies te zijn. Bij Muellers proef scoorden de computers -0,1, en de pennen + 0,2 standaarddeviatie vanaf het gemiddelde.

Zo'n z-waarde laat zich niet eenvoudig omrekenen in een cijfer. De voornaamste reden dat onderzoekers het over z-waardes hebben in plaats van cijfers, is nou juist dat je een zeven op Irvine niet één op één kan vergelijken met een B' op Princeton. Het idee erachter is echter niet zo moeilijk: als je alle cijfers van de studenten uitzet in een grafiek, met op de x-as het cijfer en op de y-as hoe vaak dat cijfer voorkomt, dan verwacht je een klokvormige grafiek. De meeste studenten zitten ergens rond het gemiddelde, uitschieters met hoge of lage cijfers zijn zeldzamer. De onderkant van de klok zit op twee hele standaarddeviaties, drie voor wie strenger is. Een tiende standaarddeviatie is, gezien de tentamenuitslagen bij de meeste vakken, niet schokkend veel. Visueel gezien: de computeraars zitten gemiddeld ietsje links op de bovenkant van de klok, en de pennen ietsje rechts.

Wie slechte cijfers haalt, lost dat probleem waarschijnlijk niet op door de computer thuis te laten. Haal je goede cijfers met laptop? Ga daar dan vooral mee door. Tenzij de docent het verbiedt, natuurlijk.

Achtergrond

'Alles wijst ero

> Vervolg van de voorpagina

'Ik ben helemaal geen tegenstander van technologie', stelt Zef Faassen, die het laptopvrije werkcollege inleiding strafrecht doceert. 'En ik ben er nog niet van overtuigd of een verbod de juiste weg is. De meningen op de afdeling waren flink verdeeld. Je wilt geen politieagentje spelen en de technologie is niet meer weg te denken uit ons leven.'

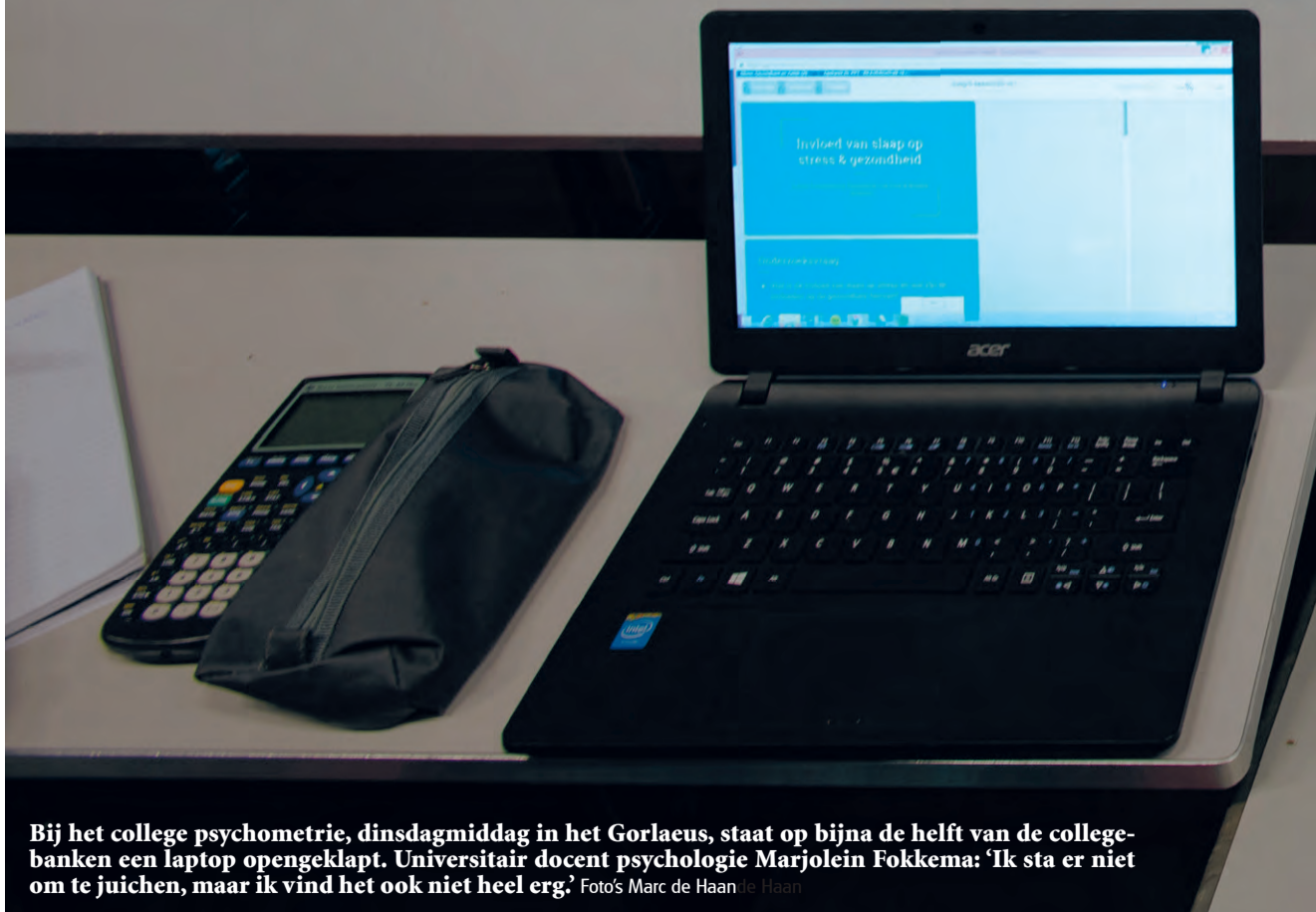
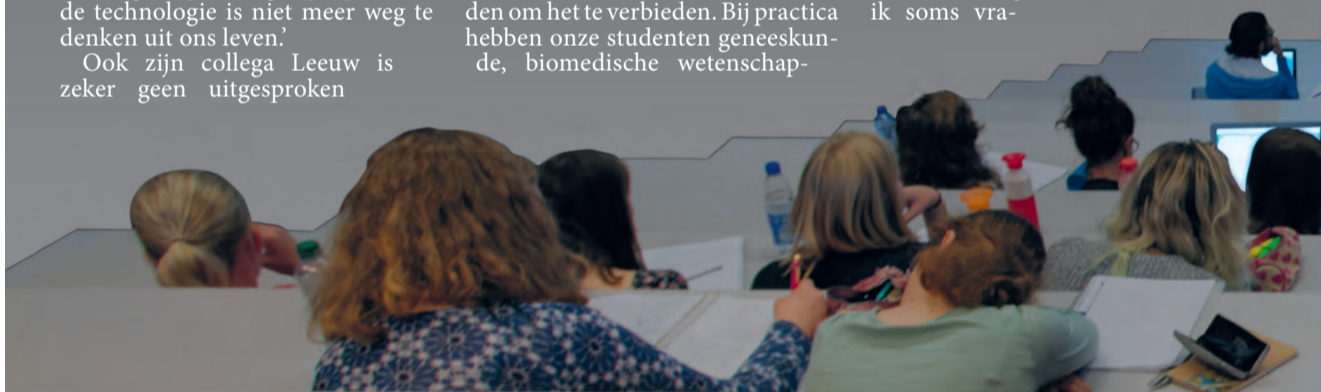
Ook zijn collega Leeuw is zeker geen uitgesproken

tegenstander van technologie. 'Uiteraard begrijp ik de argumenten dat dit verbod niet meer van deze tijd is. We moeten als faculteit goed bespreken wat de beste aanpak is.'

'Ik kan me voorstellen dat andere docenten er ongelukkig van worden', zegt Beerend Hierck, universitair docent anatomie en embryologie. 'Maar ik zou het van de zotte vinden om het te verbieden. Bij practica hebben onze studenten geneeskunde, biomedische wetenschap-

pen en klinische technologie zelfs een eigen laptop nodig, daarvan zijn we als opleiding afhankelijk. En ja, ik heb wel eens meegemaakt dat studenten tijdens college een voetbalwedstrijd zaten te kijken. Maar dat merk je snel genoeg.'

Hierck: 'Het is iets waarmee iedereen moet leren omgaan. Tijdens de colleges stel ik soms vra-

Bij het college psychometrie, dinsdagmiddag in het Gorlaeus, staat op bijna de helft van de collegebanken een laptop opengeklapt. Universitair docent psychologie Marjolein Fokkema: 'Ik sta er niet om te juichen, maar ik vind het ook niet heel erg.' Foto's Marc de Haan / de Haan

Laptop: doe die dingen weg!

gen waarover de zaal kan stemmen via telefoon of laptop. Mijn studenten vonden het leuk, maar merkten zelf op dat ze door een appje afgeleid raakten, wanneer ze voor het stemmen hun telefoon op tafel moesten leggen.

Die extra afleiding is niet de enige reden waarom Yra van Dijk laptops verbiedt, zegt ze. 'Uit onderzoek uit 2003 blijkt dat je de stof minder goed onthoudt als je achter de laptop zit. Ook na een semester, blijft de informatie minder hangen, aldus een ander onderzoek uit 2014 (zie linkerkader, red.). Verder is ook de kwaliteit van de aantekeningen minder goed. Je schrijft alles op als je een computer gebruikt: het is letterlijk notuleren. Maar dat moet je juist niet doen bij een college. Je moet filteren en connecties maken. Met de pen structureer je meer. Het is creatiever. Het is aangetoond dat je complexe structuren beter begrijpt, als je pen en papier gebruikt. Alles wijst erop: doe die dingen weg!'

Faassen kent die onderzoeken ook. 'Ik heb duidelijk uitgelegd aan de studenten waarom we het zonder laptops wilden proberen. Ze vonden het wel oké. Je hebt meer contact en dat is prettig. Of dat ook beter is, moet nog blijken. Het viel me wel op dat bij sommigen het blaadje voor hun neus leeg bleef. Ik denk dat

ze het niet meer gewend zijn om met de hand te schrijven.'

'Het lijkt heel ouderwets, maar het is eigenlijk heel avant garde om die dingen weg te doen,' zegt Van Dijk. 'Je moet het jezelf gunnen om je volledige aandacht aan het college te geven. Het is onze plicht om studenten dat te leren. Voor de docent is het ook fijn als je niet tegen een rij schermen aankijkt. Je ziet veel beter wat iedereen van je college vindt. Sprankelen de ogen? Of zijn het meer luijjes? Want dan weet ik: ze vallen in slaap, ik moet iets doen.'

Hierck: 'Ik geef veel colleges aan eerstejaars. Op de middelbare school mochten ze vaak geen telefoons of laptops gebruiken onder de les en nu ineens wel. Dat is ook niet helemaal eerlijk. Daar moeten we het met ze over hebben.'

'Studenten zijn steeds minder in staat tot effectieve zelfstudie,' zegt Van Dijk. Ze ziet daarin een taak voor de universiteit. 'Er is heel veel geld voor ict in het onderwijs, steek de helft van dat bedrag maar in meer contacturen. Zet studenten in een zaal met een aio of een student-assistent en laat ze blokken, zonder elektronica. Telefoons, tablets en laptops inleveren en studeren maar.'

DOOR VINCENT BONGERS EN MARLEEN VAN WESEL

Wat vinden de studenten?

'Ik vind dat een laptop moet mogen,' zegt Chris van Seters dinsdag vlak voor aanvang van het college moderne Nederlandse literatuur van Yra van Dijk. 'Je zit op de universiteit, daar betaal je voor. Dan is het je eigen verantwoordelijkheid wat je doet tijdens een college. Als je niet wilt opletten, dan let je toch niet op.'

Van Seters mist haar laptop: 'Mijn probleem met papiertjes is dat ik alles kwijtraak. Ik kan niet leren van mijn op papier geschreven dingetjes. Dus ik vraag me af hoe ik dat bij dit vak ga doen. Maar ja, als de docent zegt dat het niet mag, dan mag het niet. Dan moet ik me maar aanpassen.'

'Ik juich dit verbod echt toe,' zegt student Lotte Hondebrink. 'Mijn generatie mist echt de vaardigheid

om zich goed te kunnen focussen. Laptops bevorderen gemakzucht en zijn slecht voor de concentratie.'

'Ik vind op zich het idee erachter goed,' zegt student Lindsay van Marle. 'Maar ik heb een gehoorprobleem. Voor mij is het heel lastig als ik tijdens een college naar een papier moet kijken. Ik moet de docent volgen, als ik op een papier schrijf, mis ik de helft. Ik kan blind typen, dus met een laptop kan ik de docent blijven aankijken. Ik weet niet of dat een goede reden is om te vragen of ik toch de laptop mag gebruiken. Ik heb dat nog niet overlegd.'

Inmiddels is dat overigens wel gebeurd, laat Van Dijk achteraf weten. 'Uiteraard mag ze wel een laptop gebruiken.'

Verbieden: mag dat?

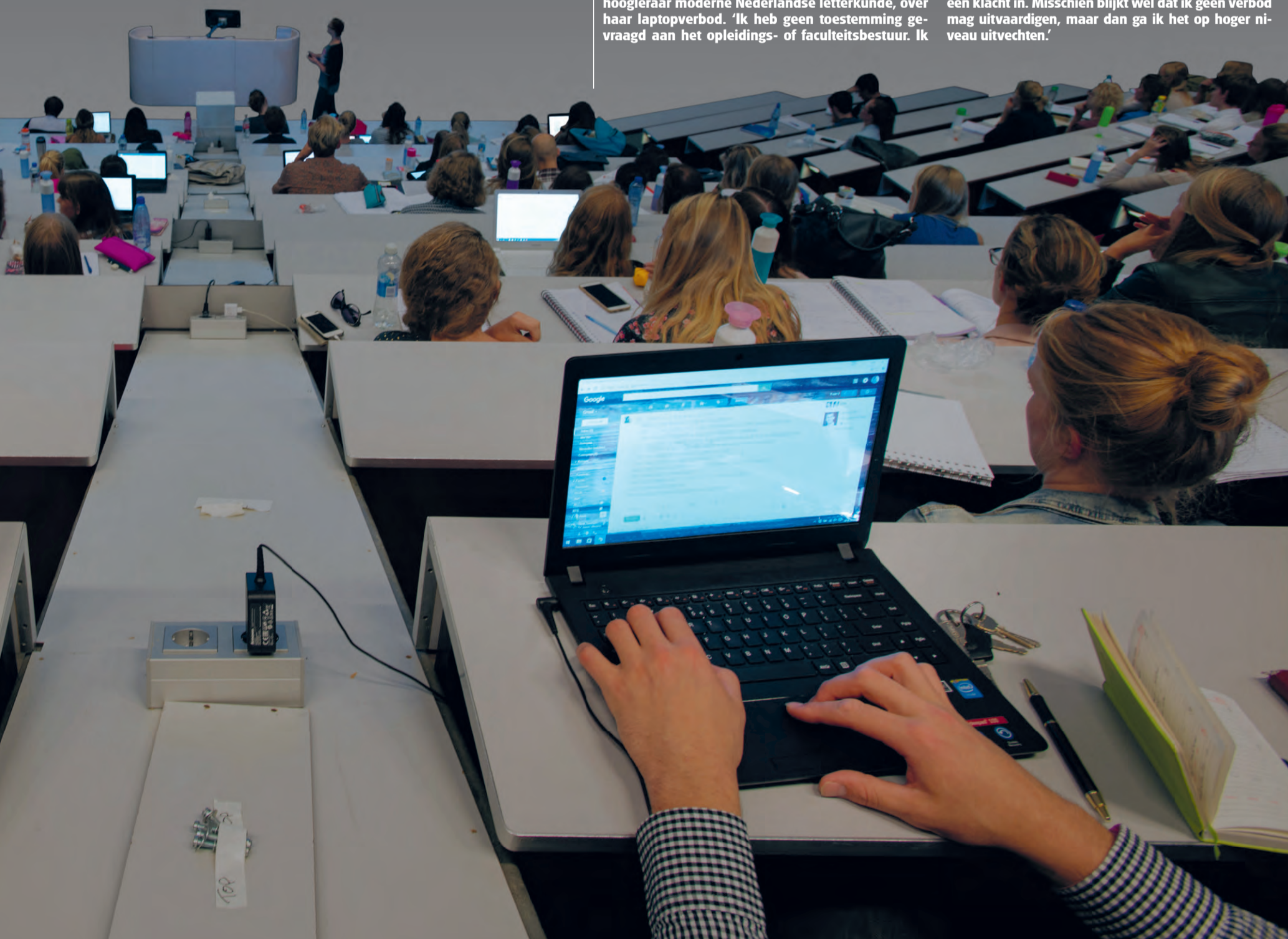
Het lijkt er voorsnog op dat docenten de ruimte krijgen om laptops te verbieden, in ieder geval bij Geesteswetenschappen.

'Er is geen facultair beleid dat het gebruik van dat soort zaken toestaat of verbiedt,' mailt Egbert Fortuin van het bestuur van Geesteswetenschappen. 'Dit impliceert dat de docent dit zelf mag bepalen. Een student die het er niet mee eens is moet zich dus tot de docent wenden.'

'Ik opereer op eigen houtje,' zegt Yra van Dijk, hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde, over haar laptopverbod. 'Ik heb geen toestemming gevraagd aan het opleidings- of faculteitsbestuur. Ik

mag dit als docent wel beslissen, denk ik. Het moet geen willekeur zijn. Daarom onderbouw ik het ook. Als ik niet gesteund werd door onderzoek, zou ik het niet verbieden. Het is in het belang van de studenten.'

En als iemand weigert de laptop op te bergen? 'Dan zet ik die persoon er wel uit. Ik ga niet iets verbieden en het dan niet handhaven. Ik vind dat ik mag bepalen hoe we te werk gaan in een college. Je ben hier niet welkom met laptop. En anders dien je maar een klacht in. Misschien blijkt wel dat ik geen verbod mag uitvaardigen, maar dan ga ik het op hoger niveau uitvechten.'

Achtergrond

Sparen voor experimentele sloten

Crowdfunding gestart voor Levend Lab

Leidse milieuwetenschappers gaan geld ophalen om sloten uit te graven. In dit 'Levend Lab' willen ze de effecten van vervuiling onderzoeken. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in Nederland is echt bruut.

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Oei, een steekmug uit nummer acht ontsnapt!' zegt Maarten Schrama, postdoc-onderzoeker bij het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML). Hij opent net een van zijn *mesocosms*. 'Experimentele vijvers', verduidelijkt hij. Het zijn enkele tientallen kuipen, bijna tot de rand ingegraven en overdekt met groen gaas, in de vroegere Clusiusstuin, verscholen achter de Hortus. 'Tegenwoordig doet deze plek verder dienst als *nursery*, waar de planten worden opgekweekt voor ze in de Hortus te zien zijn.'

Schrama neemt haast elke ochtend, tussen zeven en acht, samples uit de mesocosms. 'Ik onderzoek momenteel de effecten van vervuiling door mensen, op ziekteverspreiders.' In zijn emmers worden muggen blootgesteld aan verschillende landbouwmetstoffen. 'Het is realistischer dan onderzoek in een laboratorium.'

Maar het kan nog realistischer. Schrama en zijn collega's willen een Levend Lab. Daarvoor moeten 36 slootjes gegraven worden op het BioScience Park, achter het museum Corpus. 'In Europa bestaat zoiets nog niet', vertelt Martina Vijver, universitair hoofddocent bij het CML. 'Proefsloten die er zijn, zijn vaak van beton. Die missen een natuurlijke connectie.' Net als deze emmers, zegt

promovendus Henrik Barmantlo. 'Je stopt er dingen in, en je telt vervolgens wat eruit komt. In onze proefsloten wordt straks ook van alles aangebracht door de natuur.'

Dat allerlei factoren in zo'n sloot sterker variëren dan in een laboratoriumomgeving, vinden ze niet erg. Schrama: 'Dat gebeurt in de natuur juist ook. En we zullen heus wel een touwtje over het water spannen, om de invloed van watervogels te minimaliseren.' Vijver: 'En dan heb je nog mensen die hun labrador bij de slootjes zullen uitlaten. Het mag namelijk best een beetje open zijn voor scholieren en andere geïnteresseerden.'

Die openheid is ook de reden dat de onderzoekers gekozen hebben voor crowdfunding. 'We kunnen wel reguliere wetenschapsfinanciering aanvragen', zegt Schrama. 'Maar op deze manier kunnen we goed laten zien wat we doen. En we hoeven niet afhankelijk te zijn van het grote geld.'

Het terrein is al van de universiteit. De benodigde 15.000 euro gaat bijna volledig naar het graafwerk. Schrama: 'Van het uitgegraven zand wordt een wal rond de sloten gelegd.' Barmantlo: 'Uiteindelijk willen we er een veldstation bij, met microscopen, maar dat zit niet in die 15.000 euro.'

'Dat wordt waarschijnlijk een container', denkt Vijver. 'Daarin kan de apparatuur goed afgesloten worden, en bovendien wordt het dan een verplaatsbaar lab.'

'Maar als iemand nog een camper overheeft...' suggereert Schrama. 'Bloemen zoeken we ook nog', zegt Vijver. 'Als we de wal een beetje luidiek inzaaien, zal niet iedereen er zomaar meer doorheen baggeren.'

'Mensen vragen zich misschien af of het wel oké is, bestrijdingsmidde-

len in een slootje gooien', zegt Schrama. 'Maar eigenlijk doen we alleen maar na, in het klein en gecontroleerd, wat op grote schaal al gebeurt. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in Nederland is echt bruut.'

Als de crowdfundingperiode op 31 oktober voorbij is, willen de onderzoekers direct gaan graven. 'Deze lente willen we namelijk beginnen met het onderzoek. Voor die tijd moeten de sloten nog gekoloniseerd worden door de natuur', zegt Barmantlo.

'Een van de mooie dingen die we in de sloten kunnen volgen, is de biodiversiteit. Of de soortencompositie onder invloed van bestrijdingsmiddelen gaat verschuiven, en wat er met de rest gebeurt als bijvoorbeeld een watervlo of een alg uitsterft. In het lab richt je je veel meer op één onderdeel.'

Vijver ziet ook mogelijkheden voor samenwerking rond de sloten met het Institute of Biology Leiden (IBL) en Naturalis.

De mesocosms en het indoor lab

zullen overigens niet wijken voor het Levend Lab. 'Deze vijvers zijn de ideale tekstplek voor wat we in de sloten in het groot willen doen', zegt Schrama.

Barmantlo: 'En de huidige faciliteiten zijn weer geschikter voor het onderzoeken van simpele mechanismen.'

Doneren kan op Steunleiden.nl, vanaf twintig euro. Voor 350 euro wordt een van de sloten naar jou vernoemd.

Milieuwetenschappers Maarten Schrama, Martina Vijver en Henrik Barmantlo. Foto Marc de Haan

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 25 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, rekenen, brugklas vmbo. *Wiskunde, Nederlands, brugklas mavo-havo. *Wiskunde A, 4vwo. *Engels, 4vmo. **Leiden-Zuid**, 13 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, begrijpend lezen, 2mavo. *Engels, 2mavo. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekooen@owwleiden.nl.

Hulp gezocht: volgens afspraak **enkele uren per week om invalide te helpen met boodschappen** en ander nodig werk in Leiden, Vreewijk. Dhr. Kuyper, tel. 071-5133681.

Is taal zeg maar echt jouw ding? Of spreek je gewoon **goed Nederlands**? Help dan **vluchtelingen** om het Nederlands onder de knie te krijgen! **Leidse Studenten Ekklesia** start half oktober met **conversatie-groepen** voor **statushouders** en is op zoek naar 4 begeleiders. Interesse? Mail: taalgroep@ekkliesaleiden.nl.

Lezing: Mededogen: voorbij meditatie en mindfulness door Stichting I.S.I.S. Woensdag 28 sept, 19.45 uur. Plaats: Galerie Café **Leidse Lente**, Haagweg 4, Leiden. www.stichtingisis.org

Maretjes extra

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Prof. dr. L.J. van Middelaar zal op vrijdag 23 september een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Rechtsgeleerdheid met als leeropdracht Grondslagen en praktijk van de Europese Unie en haar instellingen. De titel van de oratie is 'De Europese Unie en de gebeurtenissenpolitiek'.

Prof. dr. R. Brandl zal op maandag 26 september een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar Infrared Astronomy bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen van Universiteit Leiden en de faculteit Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek aan de Technische Universiteit Delft. De titel van de oratie is 'Building for the giants: challenges and rewards'.

Mw. J.M.R. Hartmann hoopt op dinsdag 27 september om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'A blessing in disguise...?'. Promotoren zijn Prof.dr. W. Voermans en Prof.dr. B. Steunenberg.

Dhr. P.A.F. Verhaar hoopt op dinsdag

27 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Quantitative Hermeneutics: Affordances and Limitations of Algorithmic Criticism'. Promotoren zijn Prof.dr. A.H. van der Weel en Prof.dr. K. van Dalen-Oskam.

Mw. X. Gong hoopt op dinsdag 27 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'A Balanced Way for China's Inter-Regional Cross-Border Insolvency Cooperation'. Promotor is Prof.dr. B. Wessels.

Dhr. S.D. Joustra hoopt op dinsdag 27 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Pituitary disorders and their extra-pituitary implications'. Promotoren zijn Prof.dr. A.M. Pereira Arias en Prof.dr. J.M. Wit.

Dhr. F. Köhlinger hoopt op woensdag 28 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Weighing the Dark: Cosmological Applications of Gravitational

Lensing'. Promotor is Prof.dr. K. Kuijken.

Dhr. K. Samimi-Namin hoopt op woensdag 28 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Diversity and distribution of octocorals and scleractinians in the Persian Gulf region'. Promotor is Prof.dr. E. Gittenberger.

Dhr. S. Dekker hoopt op woensdag 28 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Old Russian Birchbark Letters: A Pragmatic Approach'. Promotoren zijn Prof.dr. J. Schaeken en Prof.dr. T. van Haften.

Dhr. C.F. Feddersen hoopt op donderdag 29 september om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Principled Pragmatism; VOC Interaction with Makassar, 1637-68, and the Nature of Company Diplomacy'. Promotor is Prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas.

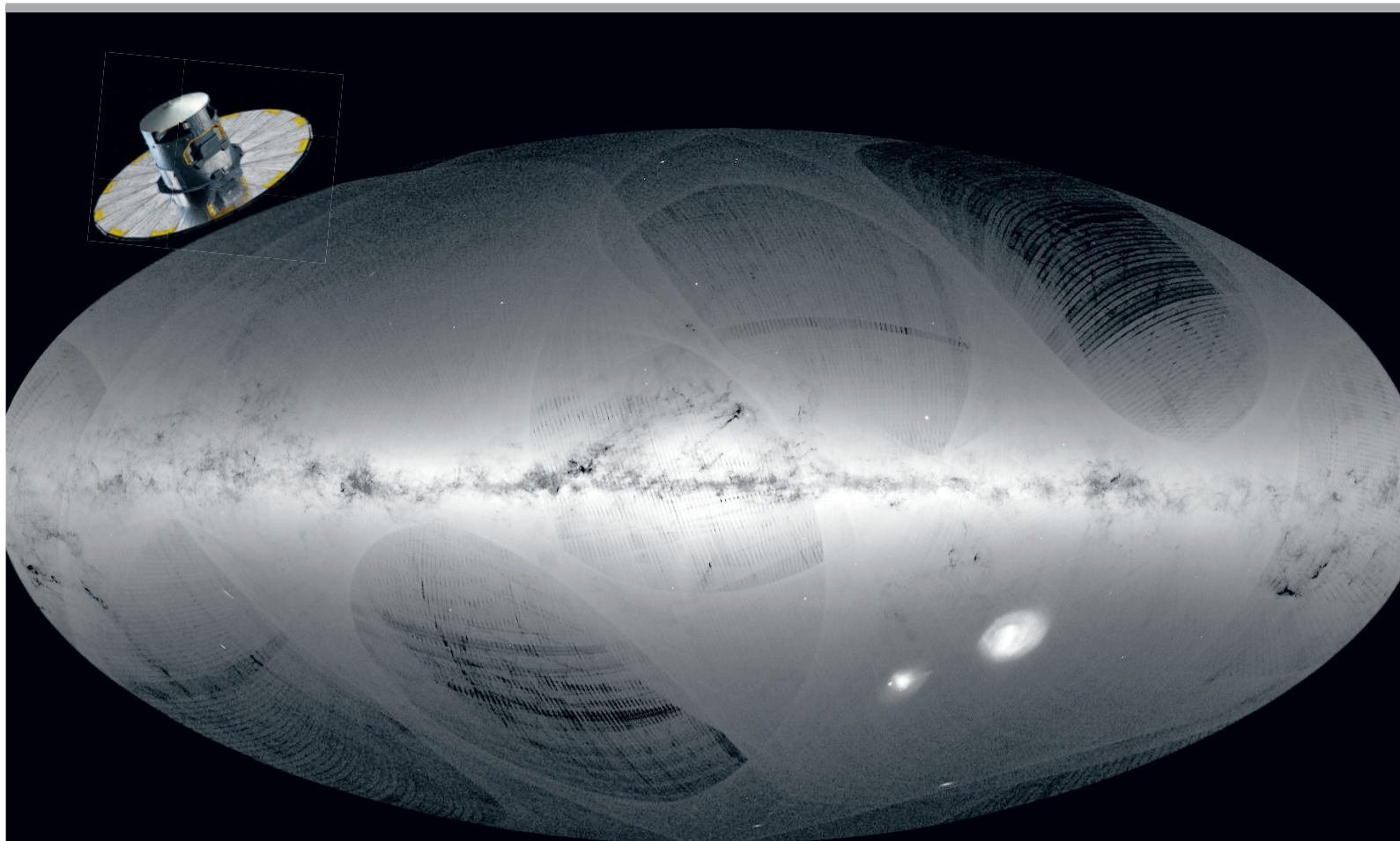
Mw. C. Jara Ibarra hoopt op donderdag 29 september om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift

is 'Trayectorias de (des)movilización de la sociedad civil chilena: Post-trauma, gobernabilidad y neoliberalismo en la restauración democrática, 1990-2010'. Promotor is Prof.dr. P. Silva.

Dhr. S. Voltan hoopt op donderdag 29 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Inducing spin triplet superconductivity in a ferromagnet'. Promotor is Prof.dr. J. Aarts.

Dhr. D. van der Velden hoopt op donderdag 29 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Mast cell mediated immune modulation in experimental Rheumatoid Arthritis and atherosclerosis'. Promotoren zijn Prof.dr. J. Kuiper en Prof.dr. R.E.M. Toes.

Mw. A. Rrustemi hoopt op donderdag 29 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in Governance and Global Affairs. De titel van het proefschrift is 'Statebuilding through Life Stories: Incorporating Local Perspectives'. Promotoren zijn Prof.dr. R. de Wijk en Prof.dr. M. Hosli.

Kaart van de nachtelijke sterrenhemel, door de Europese ruimtetelescoop Gaia. De strepen zijn een gevolg van het scanproces, en zullen in de uiteindelijke Gaia-kaart verdwenen zijn. Van links naar rechts ziet u zo'n honderdduizend lichtjaar. De zon en de rest van het zonnestelsel staan er juist niet op, die bevinden zich net als Gaia zelf in het midden van de bol.

U bevindt zich **HIER**

De nieuwe routeplanner van het heelal

De eerste data van ruimte-telescoop Gaia zijn binnen. Een driedimensionele sterrenkaart, nauwkeuriger dan ooit.

DOOR BART BRAUN Op anderhalf miljoen kilometer van de aarde, het zogeheten tweede Lagrange-punt, tolt een satellietje om haar as. Ze heet Gaia, en ze is gelanceerd door de Europese ruimtevaartorganisatie ESA. Als u wel eens belasting heeft betaald in Europa, is ze dus ook een beetje van u. De camera van 937,8 megapixel scant sinds de lancering in 2013 de sterrenhemel aan alle kanten. Honderden miljarden metingen, tientallen gigabytes aan data per dag.

Vorige week was het 'DR1': de eerste *Data Release*, waarbij een enorme bak van zo'n twaalf maanden aan Gaia-gegevens openbaar is gemaakt. Sterrenkundige Anthony Brown van de Leidse Sterrewacht was één van de sprekers op de grote persconferentie in Madrid. 'De nacht ervoor heb ik niet geslapen', bekennt hij, al had dat ook te maken met het omgooien van zijn presentatie. Bij het Gaia-project zijn zo'n 450 mensen betrokken, verbonden aan 160 verschillende instituten in 24 landen. Brown is hoofd van het 'Data Processing and Analysis Consortium': de club van astronomen en IT'ers die als opdracht heeft zoveel mogelijk informatie uit alle gigabytes te peuren. Hij is al sinds 1997 betrokken bij Gaia en had in die periode maar weinig tijd voor zijn eigen onderzoek. Nu, na bijna tien jaar, begint al het vergaderen regelwerk zich terug te betalen. 'Het is leuk om zo'n sturende rol te hebben', zegt hij zelf: 'Je weet precies wat er gaande is, en zit bovenop de resultaten.'

Die resultaten mogen er zijn. Ja, er zette zich ijs af op één van de grote spiegels en er kwam meer zonlicht binnen dan de bedoeling was, waardoor sommige gegevens

moeten wachten op een latere verspreidingsdatum. Maar heel veel andere data zijn er wel, klaar voor sterrenkundigen om mee aan de slag te gaan.

Van 1,1 miljard sterren is nu een positie bepaald met ongekende nauwkeurigheid; zo'n vierhonderd miljoen daarvan stonden nog niet in eerdere sterrencatalogi. Van een kleinere subset van twee miljoen sterren is de precieze afstand en beweging vastgesteld, iets dat uiteindelijk voor die hele lading van 1,1 miljard sterren moet gaan gebeuren. De positie van sommige sterren zal uiteindelijk tot op enkele microboogseconden nauwkeurig zijn. 'Boogseconde' is een term voor de grootte van een hoek, vooral populair bij sterrenkundigen. Op de middelbare school rekenende u met graden, maar op een hele sterrenhemel neemt de maan – met afstand het grootste ding dat u 's nachts kunt zien – maar grofweg een halve graad in beslag. Een graad kan je opdelen in zestig boogminuten, en die weer in elk 60 boogseconden. Een boogseconde is dus niet zo gek groot, en een microboogseconde is daar een miljoenste van. De dikte van een haar, gezien vanaf duizend kilometer: echt behoorlijk nauwkeurig, dus.

'Die nauwkeurigheid is in feite voor alle vormen van sterrenkunde belangrijk', legt Brown uit. 'Het is vooral interessant als je verschillende sterrencatalogi over elkaar wilt leggen.' Gaia meet om technische redenen alleen met zichtbaar licht, maar veel sterrenkundigen werken juist met infrarood- of radiostraling. Dan wil je graag weten of een wit stipje op de Gaia-kaart dezelfde ster is als een infrarood stipje op een andere kaart, en daar is helpt zo'n superexacte positie bij.

Behalve de enorm gedetailleerde 3D-kaart van onze Melkweg moet Gaia nog meer op gaan leveren. Omdat elke ster zeventig keer in

beeld komt, kan je ook kijken of hij er elke keer precies hetzelfde uitziet. Schommelt 'ie een beetje, of lijkt hij ietsjepeetsje donkerder te worden? Dan draait er waarschijnlijk een grote planeet omheen.

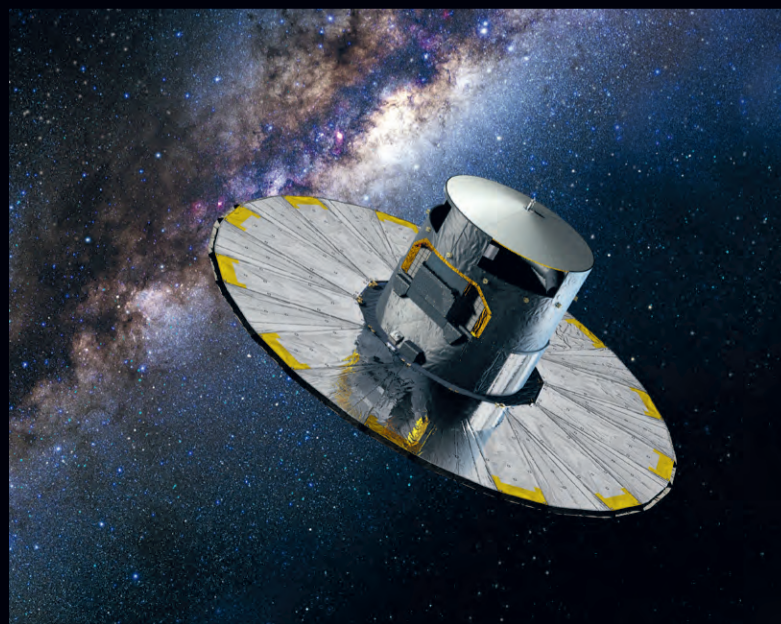
Brown: 'Zulke dingen gaan we zeker zien. Die data gaan we dan versneld beschikbaar stellen, zodat andere telescopen mee kunnen kijken. We zijn ook druk bezig met het opzetten van een pijplijn voor data over asteroïden. Daar geldt eigenlijk hetzelfde voor: als Gaia een nieuwe ziet, willen we snel telescopen op aarde daarop attenderen. Omdat de satelliet gewoon doordraait, zou het goed kunnen dat een nieuwe asteroïde nooit meer door haar gezien wordt.'

De Gaia-satelliet moet in elk geval vijf jaar meegaan, waarvan er nu bijna drie voorbij zijn. Brown hoopt dat er verlenging komt: 'Er is genoeg brandstof aan boord tot november 2023, en misschien zelfs

langer. Die tijd willen we graag volmaken. Hoe langer, hoe beter: dat scheelt al gauw een factor drie in de nauwkeurigheid.'

Als de brandstof eenmaal op is, duurt het daarna nog een paar jaar voor alle data binnen is, en verwerkt.

En dan? 'Je moet zo'n kaart onderhouden. Op de posities en bewegingen die je hebt gemeten, zitten nog steeds fouten. Die worden erger met de jaren, omdat de sterren bewegen rond het centrum van de Melkweg. Als je een telescoop wil mikken op een bepaald punt aan de sterrenhemel, moet je naar het netwerk van de omliggende sterren kijken. Voor de komende dertig jaar is de Gaia-catalogus goed genoeg om dat te doen, maar daarna moet het opnieuw. Ook omdat sterrenkundigen nu met deze kaart gaan werken, en in de toekomst ook dat soort nauwkeurigheid verwachten.'

ESA's Gaia-satelliet moet onder de -100° Celsius blijven voor echt helder beeld. Die ronde schijf is onder meer een zonnescerm.

Neanderthalersieraden

Naturalis-bioloog Pepijn Kamminga schreef mee aan een artikel in PNAS over oude sieraden uit de Grotte du Renne in Frankrijk. Die zijn gevonden in dezelfde lagen als wat resten die eruit zagen als Neanderthaler-botten, maar onduidelijk bleef wat die twee met elkaar te maken hadden. Ze stammen uit een overgangstijdperk, waarin er zowel Neanderthalers als moderne mensen in Europa rondliepen. En dus nam vrijwel iedereen aan dat die sieraden wel van moderne mensen afkomstig zouden zijn. Met behulp van eiwit-onderzoek –zogeheten *paleoproteomics* –kwamen de auteurs echter tot de conclusie dat de voorwerpen waarschijnlijk 'tot het culturele repertoire van Neanderthalers' behoorden.

IceCube

In het ijs van Antarctica zit een verzameling van meer dan vijfduizend bollen verstoppt. Samen vormen ze een gigantische telescoop, IceCube genaamd, die neutrino's detecteert. Omdat neutrino-deeltjes moeilijk te meten zijn, is er nog heel veel niet over bekend. Waar komen ze vandaan, bijvoorbeeld?

IceCube meet vooral aan bepaalde soorten neutrino's, met een hogere energie. De telescoop vond meer van zulke dingen die afkomstig waren uit de Zuidelijke sterrenhemel dan uit andere richtingen. Dat bij de andere richtingen de Aarde in de weg zit maakt voor neutrino's niet zoveel uit, die vliegen daar vrijwel allemaal dwars doorheen. In de Middellandse Zee zit ook een neutrino-telescoop, Antares, en die kan om dezelfde reden ook prima naar de Zuidelijke sterrenhemel kijken.

Wat zit er aan het Zuiden waar hoge-energie-neutrino's uit zouden kunnen komen? Nou, het centrum van de Melkweg, bijvoorbeeld. Daar zit een reusachtig zwart gat, er vormen zich nieuwe sterren: actie genoeg waarbij wellicht neutrino's gemorst zouden kunnen worden.

In *Physics Letters B* legt een internationaal team van wetenschappers, waaronder Leidenaren Dorothea Samtleben en Robert Bormuth, de data van Antares naast die van IceCube. Hun conclusie is dat slechts twee à drie van de IceCube-neutrino's echt uit het centrum van de Melkweg lijkt te komen. Waar de rest dan wel vandaan komt, is nog niet duidelijk.

Zelfcitaties

In de pikorde van wetenschappelijke tijdschriften speelt de zogeheten *impact factor* een grote rol. Hoe vaker in de afgelopen twee jaar iemand een artikel uit een tijdschrift citeert, hoe hoger de impact factor. Des te hoger die factor, des te liever willen onderzoekers in je blad staan, en des te meer mensen willen betalen om je blad te hebben. Omgekeerd worden onderzoekers ook beoordeeld op de impact factor van de bladen waar ze in publiceren.

Kortom: reden genoeg voor bladen om hun impact factor kunstmatig wat op te willen pompen. Dat kan bijvoorbeeld door lekker veel stukjes uit je eigen blad te citeren in je redactioneel commentaar. Of door mensen aan te sporen om toch vooral veel uit jouw tijdschrift te citeren, als ze een stukje aanleveren.

Dat er in een bepaald blad veel verwijzingen staan naar stukken uit datzelfde vakblad is volkomen normaal: dat blad is nou eenmaal gespecialiseerd in dat soort onderzoek. Maar als er veel meer geciteerd wordt uit de afgelopen twee jaar dan uit de jaren ervoor, dan lijkt het er al meer op dat iemand de impact factor omhoog probeert te krikken.

Dat gebeurt dus inderdaad, en het gebeurt de laatste jaren ook steeds vaker, blijkt uit een recent artikel in *PLOS One*. Samen met een Delftse collega laat bibliometrist Ludo Waltmann zien dat sinds de eeuwwisseling de verhouding tussen recente en oudere citaties-uit-eigen-blad steeds schever wordt. Dat is geen keihard bewijs van onethisch gedrag bij redacteurs of auteurs, benadrukken ze, maar wel een eerste aanwijzing dat een bepaald blad sjoemelt.

The challenges of finding a job

Employment options for non-Dutch speakers are extremely limited

Waiters' Derby, 13th Annual Hotel Ezra Cornell, 1938

International students face challenges when seeking employment, but there are places and people that will help them out.

BY GRACE WEAVER International students of Leiden University looking for work during or after their studies face a challenge quite unlike students in other European countries. At many other places in Europe, an international student's knowledge of English would give them a unique selling point. Without speaking the native language, they would still be able to get jobs in sectors such as tourism.

However, in the Netherlands, most native people can speak both Dutch and English, so a tourist office, for example, would be unlikely to hire a foreigner who only spoke English when they could hire a Dutch person who spoke both languages. Without speaking Dutch, one's employment options are extremely limited.

Before they came to the Netherlands, at least one person probably told exchange students that, "You won't need to learn Dutch – everyone speaks English there!" But as a Dutch person, if you walked into a shop or a café and the person serving you couldn't speak Dutch, how would you feel?

Even backroom jobs such as washing up, cleaning, or stacking shelves require a basic level of Dutch, since they require employees to be able to communicate with their colleagues and the occasional customer.

An advertisement for a General Cleaner at the Sir Albert Hotel in Amsterdam, for example, specifies that applicants should have "great communication skills in Dutch and English."

As Kirsten Jansen-van den Broek of Undutchables, a recruitment agency for international business personnel, explains, knowledge of Dutch is also important to some companies because they want employees to be able to immerse themselves in the company culture.

Indeed, Satya Autar of the Leiden University Careers Service advises students to get used to Dutch culture before entering the workplace. She explains: "As the Dutch culture can be described as direct and informal and the Netherlands has an egalitarian society, every person is equal and should be treated accordingly on the work floor." So, salespersons may disagree with customers, and decision-making processes can take a long time, because everyone's voice must be heard.

Jansen-van den Broek explains how Undutchables works to overcome challenges such as cultural differences between candidates and Dutch employers. "The Dutch can be very direct, especially for those coming from more conservative cultures," she says. "Dutch people can sometimes come across as rude or inconsiderate for internationals. We try to explain that this is not to be taken personally."

Leiden University's International Student Adviser, Jantien Delwel, has helped dozens of internationals to find part-time employment during their studies. This has proved challenging in recent years due to an economic slump, she says, because the non-Dutch speaking roles were some of the first to be abolished. When a student comes to her for advice, she often begins by exploring employment options related to their studies, such as research assistant posts at the university.

If there are no such opportunities available, Delwel is often able to suggest potential employers based on the student's skills or nationality. She often refers British and Irish students to Leiden's international pubs, for example, because these venues are always keen to have an authentic accent behind the bar.

Once a suitable job has been found, Delwel helps students to navigate the legal and bureaucratic hurdles between them and employment. Everyone in employment has to have health insurance. Delwel advises students not to go with the cheapest companies, because their customer

service departments are impossible to reach when you want to tailor the start date of your insurance.

Despite these challenges, many international students do manage to obtain part-time work during their studies, and some go on to have successful careers in the Netherlands.

Iva Škrabalová, a student from the Czech Republic, was recommended for a job at a catering agency by a friend. It appears that because they were in desperate need of staff, they hired her even though she does not speak Dutch. Now, a year later, they no longer employ non-Dutch speakers.

In her role at the catering agency, Škrabalová has to deal with the fact that all the staff briefings are given in Dutch, and customers speak to her

university launched an Employability Project for both international and Dutch students, consisting of three elements.

First, a number of study programmes have improved the ways in which they prepare students during their studies for the transition to the job market. This means learning skills such as presentation techniques, getting to know work environments, and connecting with alumni and employers.

Second, the university's Career Service is being revamped, including the introduction of a new mentoring system in which students and recent graduates are coached by alumni to prepare them for their future careers.

Third, Leiden University is inten-

sifying its contacts with employers and social partners, which should result in better internship and job opportunities for students.

Alongside this new project, the Careers Service continues to offer a range of services for international students, such as careers workshops, one-on-one advice meetings, and an online portal called LU Career Zone.

Daniel Bacon, a British MA student who attended a workshop for international students, said it contained useful advice about how to write a CV and perform well during a job interview.

However, he felt it could have provided more specific contacts and leads for entering the Dutch job market.

Careers Counsellors advise students to start networking early, gain employment experience during their studies, and ensure that their profile, CV, and interview manner are in line with Dutch culture.

Although Autar believes that "being able to speak Dutch is a great advantage for a student's career in the Netherlands," she also argues that "many companies have a strong international focus."

Recruitment agencies such as Undutchables and Randstad Multilingual Services work with such companies to place international students and graduates in appropriate jobs.

The Dutch Government also offers assistance – it has established an Orientation Year scheme (also known as Search Year) to help foreigners who have studied at Dutch universities to find work.

With over one in 10 young people in the Netherlands unemployed, international graduates may seem to face a tough challenge finding work when they complete their course. However, the Netherlands actually has one of the lowest youth unemployment rates in the EU, superseded only by the Czech Republic, Denmark, Germany and Malta.

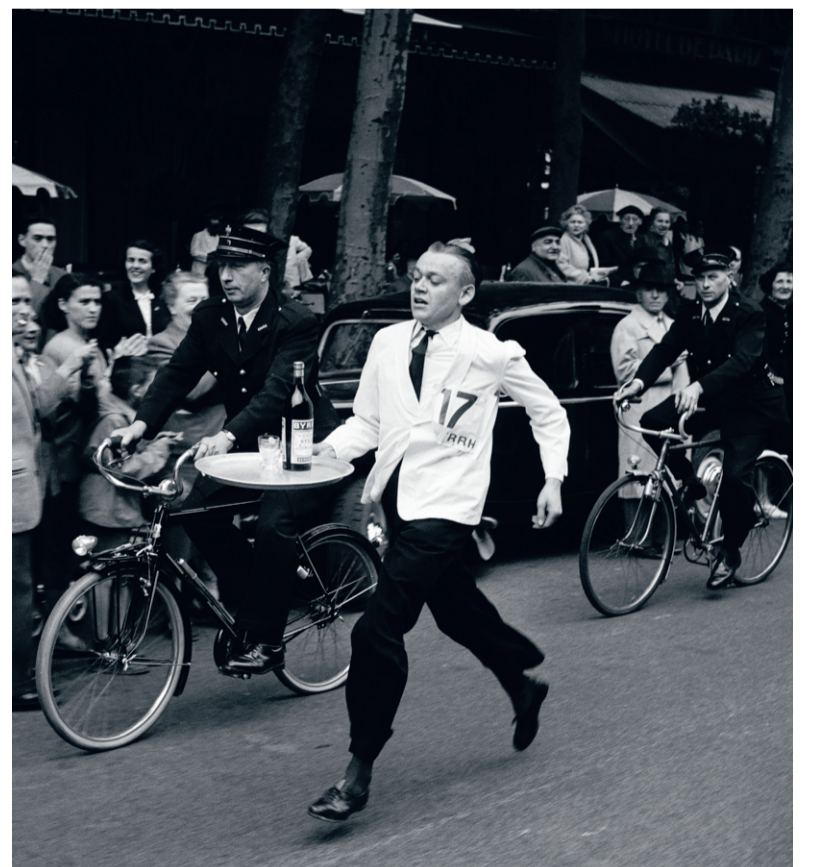
It seems that despite all the challenges, international graduates may stand a better chance of finding employment here than in their native country, especially if they are able to master Dutch.

'But as a Dutch person, if you walked into a shop or a café and the person serving you couldn't speak Dutch, how would you feel?'

in Dutch. She says she uses a combination of guesswork, experience, and knowledge of German to get by.

American student Karla Kavanaugh has learnt Dutch, although neither of the jobs she has found during her studies have required her to be fluent. The first was an internship at the Permanent Court of Arbitration, where the working languages are English and French. The second was a part-time job preparing plants for delivery at a tree and flower nursery.

Just as the International Student Adviser helps students find part-time employment during their studies, Leiden University also offers career advice for those who wish to find employment in the Netherlands after completing their course. In January 2016, the uni-

Waiters' Race in Paris, 1954.

Cultuur

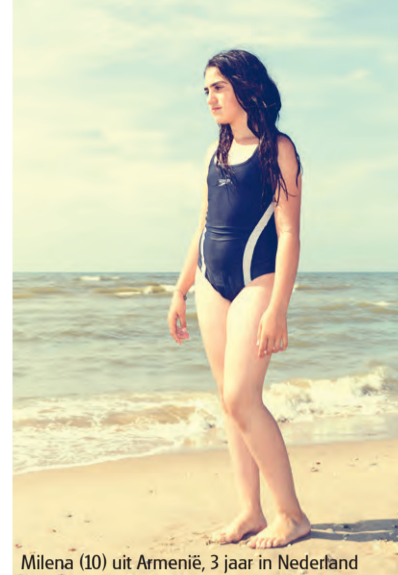
Favour (11), uit Nigeria, 5 jaar in Nederland

Haron (15) uit Yemen, 1 jaar in Nederland

Sara (11) uit Koerdistan, 5 jaar in Nederland

Milena (10) uit Armenië, 3 jaar in Nederland

Ali (11) uit Irak, 1 jaar in Nederland

Love (7), hier geboren, ouders uit Nigeria

Soltan (11), hier geboren, ouders uit Afghanistan

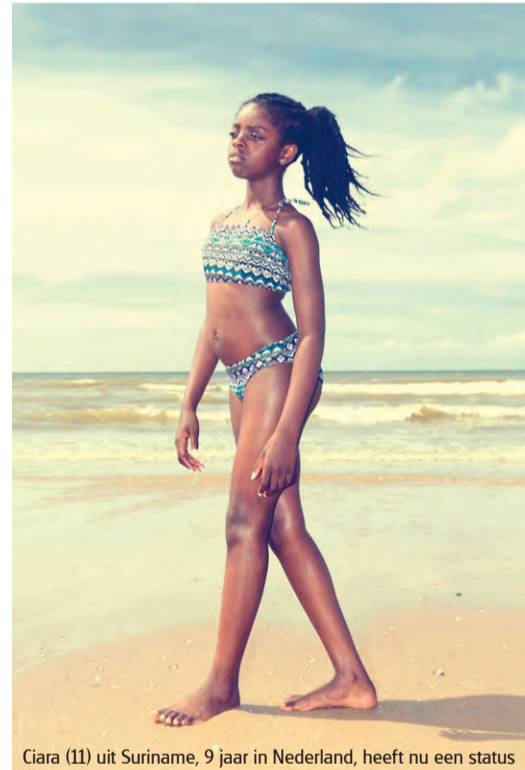
Ani (11) uit Armenië, 6 jaar in Nederland

Mohamed (15) uit Syrië, 1 jaar in Nederland

Melissa (11) uit Albanië, 1 jaar in Nederland

Ciara (11) uit Suriname, 9 jaar in Nederland, heeft nu een status

Foto's Patricia Nauta

Altijd maar weer afscheid nemen

Fotograaf portretteert kinderen uit azc van Katwijk op strand

Patricia Nauta fotografeerde jongens en meisjes uit een asielzoekerscentrum op het strand van Katwijk. 'Er wordt met die kinderen gesold.'

DOOR FRANK PROVOOST Deze zomer reed ze af en aan van het asielzoekerscentrum naar het Katwijkse strand, telkens met een auto vol kinderen. Fotograaf Patricia Nauta (53) zette de jongens en meisjes uit Irak, Afghanistan, Syrië, Albanië, Armenië, Koerdistan, Suriname, Nigeria en Jemen in de branding en drukte af. Dromerige foto's zijn het, waarop ze de meestal langs de lens turen. Dit weekend zijn ze te zien tijdens De Kunstroute.

'Voor ons staat het strand voor: vrijheid, vakantie en plezier', legt Nauta uit. 'Ik wilde het contrast met hun uitzichtloze situatie benadrukken.' Dat onderwerp laat haar niet meer los, sinds ze in 2012 aan de Fotoacademie afstudeerde. Voor haar project *Pardonkinderen* combineerde ze portretten met foto's en tekeningen die de kinderen zelf maakten. 'Omdat je er binnen niet mag fotograferen had ik ze wegwerpcamera's gegeven. Zo konden ze hun dagelijks leven vastleggen.' Die afwisseling van gestileerde foto's, *quick snaps* en droedels slaat in als

een bom, bijvoorbeeld als er naast een naast een tekening van een azc-speeltuin met een hoog hek eromheen in kinderhandschrift staat: 'Mensen die niet huilen bestaan niet.'

Of als de twaalfjarige Rania eerst herinneringen ophaalt aan Irak ('Ik mocht bijna niet naar buiten. Daarvoor was het te gevaarlijk. Ik was heel erg bang voor bommen. Meer weet ik niet zoveel') en je daarna leest dat ze eenmaal in Nederland acht keer moest verhuizen in zeven jaar.

Het kan nog schrijnender, blijkt uit een kladblokvelletje waarop (niet geheel foutloos) alle verblijfplaatsen zijn gekrabbeld: 'Zwolle, Zweeloo, Haren, Delfzijl, Winschoten, Musselkanaal, Terapel, weg op straat, Delfzijl, Assen (slapen bij een vriendin), Germany - Frankfurt (opa), terug in Nederland, Katwijk, Arnhem, Katwijk.'

Nauta: 'Daarom dacht ik: ik moet die kinderen blijven volgen.' Met de zomervakantie op komst ontstond het idee van de strandportretten. 'Ze vonden het ook meteen een mooi uitstapje. Het grootste gedeelte van de dag vervelen ze zich namelijk kapot. Hun ouders hebben meldplicht, die moeten overdag stempelen.'

Enige voorwaarde: 'De kinderen moesten wel

kunnen zwemmen.'

Twee van de geportretteerden hebben inmiddels een verblijfsvergunning gekregen, zegt ze. De rest zit nog steeds op een status te wachten. Het zogeheten kinderpardon uit 2013, waarbij alle minderjarigen die langer dan vijf jaar in Nederland verbleven, mochten blijven, heeft namelijk lang niet voor iedereen geholpen, zegt Nauta.

'Er zit een jongetje tussen van elf, Soltan. Hij is in Nederland geboren, maar moet nog steeds voortdurend verhuizen. Dat betekent: voor de zoveelste keer afscheid nemen, je opnieuw aanpassen, weer nieuwe relaties aangaan, en uiteindelijk toch vertrekken.'

Fel: 'Er wordt met die kinderen gesold. In Nederland gewortelde kinderen moeten het recht hebben om hier te blijven. Nu is er altijd de dreiging om alsnog te worden uitgezet. Die angst zit er echt in.'

De foto's van Patricia Nauta zijn zaterdag en zondag te zien tijdens De Kunstroute (Nieuwplaat, Ter Haarkade 1). Zie het volledige programma op www.kunstrouteleiden.nl

Agenda

FILM

KIJKHUIS

Amsterdam Wildlife

zo. 13.00

Ma Ma

dagelijks 16.00

L'avenir

do. za. ma. wo. 18.45

do. vr. za. zo. ma. + wo. 21.00

Bacalaureat

vr. zo. di. 18.15, do. za. 18.45

ma. wo. 21.30

Kijkhuis on Demand Pesents: Hannah and Her Sisters (Woody Allen, 1986)

di. 21.00

Lo and Behold

do. vr. zo. ma. di. 16.15

La Pazza Gioia

za. wo. 16.15

TRIANON

Bridget Jones's Baby

dagelijks 15.30, 18.30, 21.30,

za. zo. 12.30

Florence Foster Jenkins

dagelijks 15.30 + 18.45, vr. za. 21.30

Sully

vr. za. 18.45, do. zo. ma. di. wo. 21.30

Riphagen

dagelijks 15.30, do. zo. ma. di. wo. 18.30

do. vr. za. zo. di. 21.30

Blood Father

ma. + wo. 21.30

LIDO

The Magnificent Seven

za. zo. wo. 14.30, vr. za. zo. ma. di. wo.

18.15 21.30

Nerve

dagelijks 18.45, za. zo. 15.30

Blair Witch

do. vr. za. zo. ma. wo. 21.30

Sausage Party

dagelijks 21.30, do. za. ma. wo. 19.00

Mechanic: Resurrection

vr. zo. di. 18.45

The Infiltrator

vr. zo. di. 18.15

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Laurence Jones: The Future of the Blues

Vr 23 september, 20.00, €15,45

Bob Wayne

Za 24 september, 20.00, €12,50

Champion Sound

Za 24 september, 23.00, €16

THEATER

VRIJPLAATS

Dorpsvreugd #4

Vr 23 september, 20.00, €5

DIVERSEN

VERSCHILLENDE LOCATIES

Kunstroute Leiden

Za 24 & zo 25 september, 12.00 - 18.00

GEBR. DE NOBEL

VNTG Kilosale Weekender

Za 24 & zo 25 september, 12.00, vanaf

€5

STADHUIS

Tentoonstelling: Taalmuseum Leiden

t/m 6 januari

GRAVENSTEEN 111

Diversity Office Let's Talk: Aminata Cairo

Do 22 september, 17.00

RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN

Tentoonstelling: Egypte. Land van onsterfelijkheid

t/m 2 oktober

Tentoonstelling Vlijmscherp verleden

t/m 2 oktober

LAKENHAL

Foto-expositie Wij van de fabriek

t/m 3 oktober

SIEBOLDHUIS

Tentoonstelling: Strijd om de macht.

Prenten van Takeda Hideo

t/m 27 november

Tentoonstelling: Arita. Schilderijen

van Debora Makkus

t/m 27 november

HORTUS BOTANICUS

Tentoonstelling: Japan en Von Siebold

t/m 30 oktober

Clubje

'Als ik in de UB zit, houd ik soms pauze voor een korte yoga-oefening' Foto Taco van der Eb

'Als je afdwaalt, val je'

Yoga Per Tutti

Marijke Kooijman (23, Klassieke Talen, yogadocent): 'Adem nog een keer diep in. Rol rustig terug omhoog en kom in een hele of halve lotus, of in kleermakerszit. Breng je armen omhoog, en weer samen voor je borst. Namasté.'

Leanne Jansen (25, onderzoeksassistent bij LUCAS, yogacursist): 'Samen met Marijke zocht ik altijd al naar manieren om goed te ontspannen, tussen het studeren door. Ze tipte me YouTube-filmpjes van Yoga With Adriene.'

Kooijman: 'Dat is echt mijn inspiratiebron. Sinds twee weken heb ik een eigen yogaschool: Yoga Per Tutti, Italiaans voor "yoga voor iedereen". Naast lessen in het Nederlands en in het Engels, bied ik ook yogales in het Italiaans. Ik heb nu vier cursisten. Tijdens de les luisteren we gewoon ontspanningsmuziek van YouTube. Ik zoek altijd naar natuurgeluiden.'

Jansen: 'Ik dacht al dat ik net de zee hoorde.'

Kooijman: 'Mijn moeder leerde me vroeger ontspanningsoefeningen voor het slapengaan. Dat ik al mijn spieren moest aanspannen en vervolgens loslaten, en mijn gedachten moest laten wegdrijven. Als kind lukte dat echt niet.'

Alisha Meeder (24, geschiedenis, yogacursist): 'De yogalesen bij het universitair sportcentrum miste ik meestal. Naar die van Marijke ga ik gewoon wel, heb ik mezelf voorgenomen.'

Kooijman: 'Toen ik studeerde heb ik het herontdekt. Bij een uitwisselingsproject in Italië sprak ik met vriendinnen af in het park, om elkaar sportlessen te geven. Daar gaf ik mijn eerste yogales. Omdat je in Leiden niet echt yoga hebt voor een studentenprijsje en ook niet echt vrijblijvend, zonder abonnement,

besloot ik zelf een klas op te zetten.'

Jansen: 'Ik vind het fijn dat je heel specifiek uitlegt hoe je in een bepaalde positie moet komen.'

Kooijman: 'Zelf word ik ook graag constant bij de les gehouden. Het doel is om je heel bewust te worden van je lichaam en je gedachten los te laten. Als ik echt gestrest ben, doe ik wel drie keer op een dag yoga. Ook als ik in de UB zit, houd ik soms pauze voor een korte oefening.'

Meeder: 'Gewoon, tussen de bijzondere collecties?'

Kooijman: 'Ik weet wel wat geschikte plekken...'

Meeder: 'Ik doe veel aan kracht- en cardio-training. Yoga helpt vooral om mijn spieren los te maken, ik doe het niet echt ter ontspanning.'

Jansen: 'Ik wel, ik slaap echt twee keer zo goed. Het is mooi om je lichaam in te

gaan, terwijl je eigenlijk de neiging hebt om eruit te gaan.'

Kooijman: 'Je hebt ook heel actieve vormen. Mijn lessen zitten dan weer tussen hatha- en vinyasa-yoga in. Ik gebruik eigenlijk alle houdingen die ik ken. De halve maan is mijn favoriete pose. Dan sta je op één been, met de ander in een hoek van negentig graden, en open je je lichaam naar de zijkant. Als je gedachten daarbij afdwalen, dan val je.'

Jansen: 'Die van mij is warrior III: op één been, met je andere been en je armen recht naar achteren in de lucht. Die lukt alleen als ik heel gefocust ben.'

Kooijman: 'Goeie, die zal ik onthouden voor volgende week.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Meer info op www.yogapertutti.eu

Column

(Kunst)mest

Ik heb ze door, die slaapverwekkende docenten. Zij die zo lijken op sadisten, omdat ze de verveling aan ons opdringen. Arthur Schopenhauer zei het al: naast pijn is verveling de grootste vijand van de mens. Het is de verveling die ons de leegheid van het bestaan laat zien. Verveling stinkt.

We hebben natuurlijk wel een heel arsenaal aan anti-vervelingswapens om ons hier zo weinig mogelijk van mee te krijgen. Kattenfilmpjes, Netflix & chill of gewoonweg Netflix op zich. De digitale wereld vormt onze firewall tegen niksen.

Toch is het misschien iets wat we niet moeten vermijden. Verveling is namelijk als mest: het meurt weliswaar, maar doet ook groeien. Het lijkt niet bepaald prettig, maar helpt ons wel vooruit als mens. Want wat als Newton Netflix had om z'n netvlies te plezieren? Dan was hij niet onder een boom gaan zitten, zag hij geen appel vallen en kwam hij niet tot zijn briljante ingevingen over zwaartekracht. Kortom: lang leve de lamtheidigheid.

Alleen bracht de menselijke vindingrijkheid ons ook uitvindingen als de smartphone. En uitgerekend dat apparaat gebruiken we nu helaas om de strijd aan te gaan met verveling. De Correspondent had het er laatst over: het transformeert de hele wereld in een wachtkamer. 'Lazarus-machines', zo noemt computerwetenschapper Mark Perry dergelijke apparaten, verwijzend naar de persoon die door Jezus herrezen zou zijn uit de dood. Ze ontdoen ons namelijk van dode tijd; ze ontdoen ons van verveling. Onze entertainmentmachines op zakformaat zijn daarmee dé moordwapens van de fantasie.

Toch zijn er helden die ons redden van dergelijk terreur. Ze gaan het te lijf met het geven van urenlange monologen, het opgeven van onnozel leesvoer en opdrachten die je zelfs je hond nog niet op zou laten eten. Zoals ik al zei: ik heb ze door.

Ze forceren ons tot studieontwikkend gedrag, die slaapverwekkende docenten. Ze zorgen er opzettelijk voor dat we ons gaan vervelen. Ze willen ons laten afdwalen, onderdompelen in de eigen gedachten, en zo onze innerlijke uitvinder naar boven halen.

Maar hoe reageren wij op dit cadeautje? Wij antwoorden met vervelingontwikkend gedrag. Die intens saai docenten hadden heel de tijd al het beste met ons voor, maar wat krijgen ze ervoor terug? Stank voor dank.

MATTIJN DE GROOT is student filosofie

Bandirah

met wat schmink ben je net mijn vriend en is het zeg maar niet echt vreemdgaan.

